

Domoljub

v Ljubljani, 27. septembra 1939

Celo 52 • Štev. 39

Vračajo se...

Iz tujine so se pričeli vračati na svoje domove naši sezonski izseljenci. Dela na poljih se dokončavajo, prihaja jesen in z njo — pot v domovino, katero so številni delavci in delavke* zapustili, ko so polja in livade ozelenele in so spočite ozare zahrepenele po pridnih kmečkih rokah. Tedaj so se dvignili tisoči in tisoči z velikim upanjem, da si bodo s tujčevim denarjem opomogli ali zagotovili primerno življenje v zimskih mesecih. Z bolešjo smo gledali za njimi, z bolešjo so oni zapuščali svoje domove, družine, svojo zemljo. Krepilo pa jih je upanje, da se bodo na jesen vrnili domov z zadostnimi prihranki. Toda, ali ni bilo vse upanje goljufivo, ali niso deležni za trdo delo in mnoga ponižanja le — bridkega razočaranja...?

Mnoge je pognala v svet potreba. Mnoge pa so izvalili v tujino lepi obeti in upanje na bogat zaslužek, saj so jim nekateri ljudje slikali tujino kot »raj in vir bogastva«. A kakšen je bil ta »raj«? Kaj jih je tam čakalo?

Iz Belokrajine je n. pr. odšla večja skupina krošnjarjev v prepričanju, da jih v tujini čaka lepo delo in bogat zaslužek. Toda tam so morali prijeti za najtežja cestna dela. Zaslužek je bil pičel in na prošnjo za zboljšanje delovnih pogojev, jim je delodajalec zagrozil s policijskim izgonom. Mnogim je bilo obljubljeno 11 urno delo na dan, čezurno delo pa bo nagrado tako, da bo zaslužek res lep. Kakšna pa je bila resnica? Delati so morali ponekod od 4 zjutraj pa do 8 zvečer skoraj nepretrgoma, pa čeprav je bilo grdo vreme. Tudi ob nedeljah in praznikih niso bili prosti in so morali delati, če že ne na polju, pa po hlevih in drugod. »Čezurno delo ni plačano, zaslužek slab,« poroča neka skupina. Nekdo ves razočaran piše, kako vse drugače je bilo, kakor pa so jim obljubljali razni agentje, ki so jim bili obetali zlate čase. Gospodar je plačeval, kolikor je hotel, delovni čas pa je znašal po 15 ur na dan. Na pritožbe in prošnje je marsikdo dobil grožnjo s policijskim nadzorstvom.

Skupina 19 izseljencev je pisala: »Če imate srce in dušo v prsih, predstavite si naš položaj, ter si mislite, v kakšni bedi bodo živele naše družine, brez naše pomoči. Mi smo šli v svet ne za šport, temveč zato, ker nas je domača revščina preganjala in smo bili primorani iti po svetu s trebuhom za kruhom za nas in naše družine. Dva meseca

smo že v tujini, pa še nismo mogli ničesar poslati domov. Ako ne bo pomoči, pojde vse naše imetje v domovino gotovo v propast!« — Neka sezonska delavka pripoveduje: »Od mene kot dekleta zahtevajo najtežja moška dela. Nekoč sem po neprevidnosti drugih padla z voza, pa so se mi smejali, čeprav sem se nevarno pretresla. Na polju me je zmočil dež, posušilo se je na meni, čez nekaj dni pa mi je zelo šumelo po ušesih. Dva tedna sem grozno trpela, in šele po dveh tednih so našli nekega otroka, da me je odvedel k zdravniku. Ostala pa sem precej gluha. Iz iste posode, kakor so dajali nam delavcem, so jedli psi, mačke, kokoši in gosi. Domača hči si v isti skledi umiva noge, kjer se meša solata za nas. Po obrazu sem dobila hude lišaje in po vsem životu me peče in strašno srbi.«

Nekateri so že z obupom gledali nazaj v svojo domovino: »Zelo slabo se nam je godilo. Kar dvomili smo, če bomo še kdaj gledali svojo rojstno zemljo, kajti ni bilo tiste pravice, ki nam je bila obljubljena, in ki smo jo pričakovali. Delali smo 15 do 16 ur brez opoldanskega počitka. Plačilo po volji gospodarja, za nadure ni bilo ničesar. Hrana slaba in še to premalo. Tisto moč, ki smo jo od doma prinesli, so iz nas izčrpali in sedaj smo popolnoma opešali; nekaj jih je po bolnišnicah, nekaj jih stoka doma.

Tak je bil obljubljeni »raj«: trd in brid, »Kaj vse smo mislili in upali, ko smo odhajali s svojih domov. Pa je sama prevara. Mnogo jih je ubežalo.«

Še in še bi mogel navajati razne izjave in pripovedovanja polna trpkega razočaranja in obupa. Iz vseh pa veje ena sama, sicer stara, toda nad mnogimi s težkimi posledicami spet dokazana resnica, da je tujina trda mačeha: ničesar ne daruje, z ničemer ne prižanaša, za vse terja visoko odkupnino. Zalostno za naš narod je, da so mnogim tujčevi denarji mnogokrat res rešilna bilka. Zalostno ne le zaradi tega, da naša mlada delavna

sila množi bogastvo tujcu. Še žalostnejše je namreč to, da se brezsrčnemu in preračunljivemu izkoriščanju teh moči pridružuje namreč, da mlad človek v tujem svetu propade telesno in duševno, se zgublja v pijači in v nečistem grehu, izgublja smisel za varčevanje in čut za pošteno, odgovornost polno življenje pri delu, na vasi v svoji družini. Cena tujčevih denarjev pa je: do kraja izmzgana moč, zrahljano duševno in telesno zdravje, verska, нравna in narodnostna zastrupljenost.

Te navedbe niso prazne besede; potrjujejo jih izseljenci sami, potrjuje jih življenje, potrjujejo jih uradni podatki. Glede posledic sezonskega izseljevanja je na področju Prekmurja ugotovljeno n. pr. tole: smrtnih primerov med izseljenci je 1—2%; ponesrečenec 4—5%; duševno obolelih 4—5%; drugače zbolelih in takih, ki so odšli v bolnišnico 2 do 3%; zaradi napornega dela, nezdravega stanovanja, nezadostne in slabe prehrane si je nakopalo trajno bolezen 18—35%.

In koliko je uničene nedolžnosti, poštenja, koliko deklet, fantov za stalno onesposobljenih za družinsko življenje, koliko družin razbitih, uničenih, koliko otrok nesrečnih, ker se jim je v tujini izgubil oče, mati... Vsega tega številke ne povedo.

Milijonske številke o zaslučkih sezonskih izseljencev se ob teh številkah in ob teh strašnih podatkih razblinijo v nič. Ceno teh zaslučkov pa bodo morali plačevati še bodoči rodovi. Vse te posledice posegajo namreč v življenjske osnove poedincev, družin, naroda in vse države, kajti vse to se bo maščevalo z vso krutostjo ne samo nad nami, temveč nad naših otrok otroki.

Vračajo se — s strtimi upi, razočarani, zagrenjeni, bolni. Letos pa se je vsem tega barm pridružil še nov udarec. Še tisti bedni prihranki, ki so plod trdega dela in ponižanj, ki ne morejo odtehtati onega, kar so val ti ljudje na tujih poljih pustili, še ti prihranki so zaradi najnovejših žalostnih dogodkov uničeni. In tako so postavljeni z vso brezobzirno krutostjo pred tisto vprašanje, ki jih je spomladini pognalo v tujino: kako naj preživijo sebe in svojo družino preko zime.

Strašno je človeku, ki mora s svoje grude k tujcu po pomoč in sredstvo za življenje. Gorje je za družino, katere člani, otroci morajo v tujino po skorjico kruha, za katerega je včasih treba plačati strahotno ceno: čast in skupnost. Usodno je za ves narod, da mora svoje najboljše delovne moči posojati tujcu. Senca hlapčevstva teži njegovo svobodo; občutek manjvrednosti razkrajja duševnost njegovih otrok, moralno in telesno zdravje se usodno rahlja, in njegova življenjska sposobnost je v neposredni nevarnosti.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni
nabožni mesečnik v naši državi.
Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo
na ogled. Naslov: »Bogoljub«,
Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

*skupno je torej odšlo na sezonsko delo na tuja polja 12.850 sezonskih izseljencev (7963 moških in 4887 žensk).

Varšava se še ni vdala

Ves izobražen svet je vest o boljševiškem vdoru na Poljsko precej presenetila. Za poljsko armado pa je bil ruski pohod na poljsko zemljo naravnost usodnega pomena. Poljski so se ruskomu prodiranju na smolnih krajih podložne uprli, vendar so se končno morali podati premoči.

Koncem preteklega teden so si Nemci in boljševiki razdelili Poljsko takole: Meja je načrtovana na severu ob reki Pisi (južno od Johannesburga v vzhodni Prusiji) in gre proti jugu do reke Nareva pri mestu Ostrolenka. Potem gre jugovzhodno in vzhodno od Varšave, nato ob Visli proti jugu do mesta Zarykosc, kjer pritoka v Vislo reka San, nekoliko severno od Sandomierza. Mejna črta gre nato ob reki San vse do Madžarske. Celotni poljski hodnik (koridor) pripade Nemčiji do zahodne Prusije. Bogato poznanjsko področje, industrijsko meelo Lodz, poljsko narodno svebišče Censtohova in Krakov, kakor tudi celotno jugovzhodno rudarsko in industrijsko področje je dobila Nemčija. V Iovskem področju je Nemčija izročila Sovjetski Rusiji vse glavne petrolejske vrelce.

Ni pa še celotno poljsko ozemlje v ruskih, oziroma nemških rokah, kar priznavajo tako nemška kot ruska poročila. Ob reki Buzri, zapadno od Varšave, se poljski oddelki še vedno prav hrabro bore in očistišče se danes ni končano. Iz Moskve poročajo, da so sovjetske čete, ki se gibljejo v zapadnem delu Bele Rusije, zasedle po hudih bojih Poljaki Bjalistok in Brest Litovsk, vendar rusko poročilo priznava, da so ruske čete šele začele očistiti gozdove pri Avgustovu in Grodnu in sploh nadaljevale operacije, ki jim je namen, uničiti v zapadni Ukrajini ostanke poljske vojske. Tudi tam okrog Gdanska, na polotoku Hela poljski oddelki še vedno prizadevajo Nemcem hude žrtve.

Ves svet pa občuduje poljske junake v Varšavi, ki se — ko to pišemo — vzlic strašnim nemškim napadom junaško branijo. Nemška poveljstva pred Varšavo objavljajo, da se človeških ozirov ne obstreljujejo več z orožjem, poljske prestolnice. Poveljstvo varšavske obrambe pa je 24. septembra po radiu sporočilo: Nemci so danes posebno divje bombardirali središče Varšave. Več ko tisoč civilnih prebivalcev je padlo. Težka artiljerija je bombardirala prestolnico na raznih točkah. Porušeno je veliko število poslopij in je nastalo mnogo požarov. Glavno škodo je bombardiranje povzročilo hotelu Bristol, a nekatera druga poslopja še gorijo. Danes so bile porušene štiri cerkve in tri bolnišnice, polno ranjenecov. Na vzhodu Varšave so Nemci izvedli brez uspeha napad na desni obali reke Visle. V okolici Modlina (pri Varšavi) še dalje teko ogorčeni boji. Obramba Varšave in Modlina se nadaljuje.

Če smemo verjeti poročilom belgijskega časopisa, so Sovjeti na Poljskem že pričeli s ustanavljanjem sovjetske republike. Šolane ljudi, zlasti mnoge duhovnike, ki so vodili protiboljševiški pokret, so boljševiki zaprli in jih precej že postrelili. V Moskvi so sklenili, da bo v zapadni Ukrajini in v Beli Rusiji kot plačilo sredstvo poleg poljskega denarja veljal tudi sovjetski denar. Sovjetskim četam na Poljskem poveljuje generala Gorev in Helfant, ki sta vodila rdeče oddelke na Španskem od leta 1936 do 1938.

Angleško časopisje poroča, da so poljski oddelki 21. septembra v bitki pri Lvovu razbili dve nemški diviziji. Na nemški strani je v bitki padel tudi nemški general Pritwitz. V bojih pred Varšavo pa je junaške smrti umrl bivši vrhovni poveljnik nemške armade general Fritsch.

Turinski list »Gazzetta del Popolo« piše o poljskih četnikih, ki so zdaj razkropljeni po vsem poljskem ozemlju. Pravi, da se podnevi skrivajo v gozdovih in zapuščenih hišah, ponoči pa napadajo manjše nemške čete in etraže. Zlasti napadajo osebne avtomobile, v katerih se vozijo višji nemški oficirji. Ze cela vrsta nemških oficirjev je bila tako ubita, med njimi tudi Hifferjev osebni adjutant.

Francoski generalni komisar za propagando Giradoux je imel po radiu govor, v katerem je izvajal: »Prvi del vojne je končan s podjarmljenjem Poljske. Toda obe zahtodni zaveznički sta zdaj še v ugodnejšem položaju, da premagata Nemčijo, ki je trpela hude izgube pri naskoku na Poljsko. Medtem so zavezniške čete na zahodnem bojišču vdrle na nemško ozemlje. Zasedba Poljske se je močno razlikovala od nekrvave osvojitve Avstrije in Češkoslovaške. Pri zasedbi Poljske je Nemčija namreč izgubila nad 150.000 mož, 400 do 600 letal in 600 do 700 pilotov. To ne bo brez pomena za vojno na zahodu. Z zasedbo posarskega industrijskega predela po francoskih četah je Nemčija izgubila več kakor pa je pridobila z zasedbo Poljske, ki je za zdaj samo prepagandnega značaja.

Na francosko-nemški fronti opažajo naglo

zbiranje nemških čet. Začeli so se boji, da bi Nemci spet zavzeli višine okoli Saarbrückena, katere so bile nedavno osvojile francoske čete. Izjavljajo, da je Nemčija na zahodnem bojišču zbrala 70 divizij, to je poldrug milijon vojakov, ki stoje tudi ob belgijski meji.

Belgijsko vrhovno poveljstvo je ob vseh ni meji že poskrbelo vse potrebno, da prepreči sleherno presenečenje. Te dni je ukazalo, da morajo spustiti v zrak vse naprave pri Liegeu in Flemingu in sta sedaj ti ob obojni pokrajini popolnoma pod vodo in je prehod, razen po železnicah in cestah, nemogoč. Tudi Holanci lahko povzročijo v primeru potrebe poplavo svojega ozemlja.

Angleži dne 21. septembra uradno poročajo, da je bilo minuli teden zaplenjenih 110.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo po morju. Vrednost tega blaga cenijo na pol milijona funtov šterlingov (150 milij. din). Vsa količina manganske rude, zaplenjena od začetka vojne, znaša čez 30.000 ton, kar tvori 7% nemškega letnega uvoza te rude, ki je izredno važna za izdelavo posebne vrste jekla za vojne namene. Med zaplenjenim blagom je veliko metalov, ki so bistvene važnosti za izdelavo neprebojnega jekla. Pretekli teden je bilo zaplenjenih med drugim 20.000 ton petrolejskih izdelkov, 15.500 ton železne rude, 15.500 ton aluminija in 10.000 ton fosfatov.

Z zapadne fronte poročajo, da je v letalskem poletu nad zapadno fronto bil sestreljen nemški letalec von Richthoffen, sin proslulega barona v. Richthoffena, ki je imel tolikšne letalske uspehe med svetovno vojno.

Dobre živce treba imeti

Pod ravnokar navedenim naslovom čitamo v »Trgovskem listu« tudi sledeče:

Vsi hočemo, da ostane naša država nevtralna. Sami pa bi hoteli z vsem svojim govorjenjem kar odločiti vojno za to ali drugo skupino. Ali ne bi bilo pravilno, da bi kot nevtralcu tudi nevtravno presoiali dogodke ali jih vsaj skušali tako presoati? Nevtralnost je ugodnost, ki nalaga tudi dolžnosti.

Nihče od vznemirjenja javnosti tako ne trpi ko poslovni človek. Nihče zato tudi ne bi moral ohraniti v vojnih časih tako dobrih živcev ko poslovni človek. Saj je vendar vsako preudarno sklepanje nemogoče, če je tudi poslovnega človeka prevzela vojna duševnost. Dobri živci so za poslovnega človeka ključ k uspehu.

Zato bi morali biti tudi poslovni ljudje tisti, ki bi vsem dali primer, da se kljub nemirnim časom okoli naše države more pri nas razvijati življenje kot navadno. Če smatra kateri poslovni človek za potrebno, da poveča svoje zaloge, je to prav lahko edino pravilno. Ni pa pravilno, če misli, da mu morajo te večje zaloge prinesiti izredni dobiček.

Dospela je velika pošiljka

jesenskega in zimskega blaga za ženske ter moške obleke, plašče in kostume v novih vzorcih in modernih barvah, nakar Vas opozarja in vabi za nakup manufakturna trgovina

Janko Češnik Ljubljana
Ljubljana ul.

S tem se razburja svet, s tem se moti redno gospodarsko življenje, kar poslovnemu človeku ni v korist. To velja za manjše poslovne ljudi ko za največje. Za slednje še prav posebno, ker so od njih cene na trgu v prvi vrsti odvisne. Ni bilo ne pametno in ne upravičeno, če so nekateri tvorničarji nakrat nastopili s pretiranimi zahtevami in pretiranimi plačilnimi pogoji. Njih izdelki niso dobili naenkrat tako večjo vrednost, da bi bile njih zahteve upravičene. In pomislijo naj tudi to, da bodo še leta in leta odvisni od ravno istih trgovcev, katerim sedaj tako od zgoraj doli ukazujejo svoje pretirane pogoje. Za bodočnost s temi pretiranimi zahtevami ti tvorničarji slabo priporočajo svoje podjetje.

Mirno treba presoati dogodke in v ta namen ohraniti dobre živce. Kdor pa dogodka nepristransko presoja, ta tudi ve, da se v vojni ne da tega zaslužiti, kar si ljudje obetajo. Vsi dobički so le bolj nevidneze prirode, ker dostikrat so se že spremenili vojni dobički v ničvreden papir. V vojni se ljudsko premoženje troši, ne pa ustvarja, če pa ljudsko premoženje pada, kako naj rastejo dobički? Ni snovi, iz katere bi rasli. Saj smo zato tudi po vojni videli, kako je naenkrat nastalo vse polno bogatašev, ki pa so kmalu nato bili isti reveži ko prej. Ostale so le poštene tvrdke, pa čeprav so v najbolj burnih časih stopile morda malo v ozadje.

Mirna presoja poslovnega človeka mora preiti tudi na druge ljudi in zato je naloga poslovnega človeka, da njegovi dobri živci obvarujejo javnost pred prevelikimi vznemirjenji.

KAJ JE NOVEGA

DOMAČE NOVICE

d Upravičena vprašanja. O zakloniščih pred napadi iz zraka piše glasilo slovenskih trgovcev tudi tole: Marsikdo bi si napravil zaklonišče, če bi imel sredstva ali če bi se mu to na drug način olajšalo. Zakaj se ne bi napravili ljudem brezplačno načrti za zaklonišča, zakaj se ne bi dobavljali material po znižani ceni, zakaj se ne bi pomagalo ljudem tudi s krediti? Samo s propagandnimi članki in predavanji se zaklonišča nikdar ne bodo zgradila.

d Zaradi širjenja lažnih in vznemirja- jočih vesti je sušarska policija v svojem delokrogu podvzela ostre ukrepe. Zadnje dni je zaprla 11 oseb, ki so med meščane Sušaka sejali strah in poplah z razburljivimi vestmi in novicami. Vseh 11 oseb je bilo strogo kaznovanih. — Tudi pri nas v Ljubljani in drugod, kjer je brez dvoma še večji vrelec za širjenje takšnih vesti, bi ne bilo napačno, ako bi oblasti pričele strožje postopati.

d Pocenitev soli. Upravni odbor samostojne uprave državnih monopolov je imel danes dopoldne svojo sejo, na kateri je na podlagi § 4. uredbe o samostojni upravi državnih monopolov izdal sledeči odlok, da se zniža cena soli za ljudsko hrano, in sicer: a) kamene soli v zrnih, morske debele in drobne ter v briketah, kakor tudi jodirane soli od 2.50 na 1.50 din za 1 kg; b) kamene zmlate ter morske zmlate soli od 2.75 na 1.50 din za 1 kg; da se znižajo prodajne cene denaturirane živinske soli, in sicer morske sušene, drobljene in v briketah od 1.25 na 0.50 din za 1 kg; morske kamene zmlate od 1.50 na 0.50 din za 1 kg; da se poveča cena sušeni soli za industrijske namene od 0.60 do 0.75 din za 1 kg.

d Ne prodajajte vrednostnih papirjev. Zaradi najnovejših svetovnih dogodkov, ki so

povzročili velike motnje v gospodarskem življenju, se je moral občutiti odmev tudi na domačih borzah na ta način, da se je zmanjšalo povpraševanje, oziroma povečala ponudba vrednostnih tečajev. Opozorjamo vse lastnike državnih vrednostnih papirjev, da ne prodajajo svojih papirjev za vsako ceno. — Lastniki državnih vrednostnih papirjev so v zadnjih nekaj letih že večkrat prišli v sličen položaj in vsi tisti, ki so se poslužili kredita ter niso papirjev prodali, so storili najboljše.

d Nova železniška postaja. Na posredovanje bivšega poslanca Gajška je minister dr. Torbar podpisal odlok, s katerim se odobrava uvedba telefona pri pogodbeni pošti Libeliče pri Dravogradu. Prometno ministrstvo je dovolilo novo železniško postajo Janžev vrh—Remžnik na progi Maribor—Prevalje. Otvoritev nove postaje bo 15. oktobra.

d Pospemajtel Dneve grozja bodo spet letos priredili na Hrvaškem. Lani so ceneno prodajo grozja priredili v Zagrebu in se je pokazala kot zelo uspešna. Zato bodo letos enako prodajo izvedli za vsa hrvaška mesta. Gospodarska sloga je izposlovala, da bodo mestne občine za tiste dni ukinile mestno trošarino za grozje.

d Brezposelne podpore za čas orožnih vaj. Na predlog Osrednje uprave za posredovanje dela je sprejelo predsedništvo centralnega odbora za posredovanje dela na svoji seji dne 18. sept. po določitvi čl. 40 uredbe o preskrbovanju brezposelnih delavcev načelen sklep, da poziv na orožne vaje ni ovira za uživanje pravice do podpore in prejemanje iste po čl. 69 uredbe. Sklep se glasi: »S pozivom na orožne vaje obdrži delavec pravico do podpore po predpisih uredbe, za izplačilo podpore pa se ima porabiti čl. 69 t. 4 uredbe, brez ozira, če je bil delavec pri nastopu vojaške obveznosti brezposeln in kot takšen prijavljen ali ne. Dan nastopa vojaške dolžnosti se smatra kot dan prijave brezposelnosti, v kolikor se prijava že prej ni naredila. Dan nastopa vojaške službe se mora ugotoviti z verodostojnimi dokazi. Ta sklep je obvezen za vse uprave za posredovanje dela.«

d Pravoslavci imajo srečo. Za dva in pol milijona din je zgradil novo pravoslavno cerkev v vasi Šilopaju pri Gornjem Milanovcu belgrajski trgovec Ljuba Saračević. Pred kratkim je bila slovesna posvetitev te cerkve, ki jo je trgovec postavil v svojem rojstnem kraju. K slovesnostim so prišli trije pravoslavni škofje.

d Železniško progo Ustiprača—Feča so izročili prometu v nedeljo 17. septembra.

d Po 4 din liter prodajajo slivovke. Kilo-gram sliv stane 25 par.

d Brezplačni barometer! Ta oglas je danes nepreklicno poslednjikrat v tem listu priobčen. Ne zamudite prilike. Naročite!

d Pomlajevalna operacija ni protisak- nita. Novosadsko sodišče je popolnoma oprostil dila zdravnika, in sicer dr. Uzelca in dr. Kolesnikova, ki sta na nekem bogatašu poskusila pomlajevalne načine ruskega zdravnika v Parizu dr. Voronova. Dolgotrajna tožba se je vlekla zaradi tega, ker sta morala svoje strokovno mnenje v tem pogledu izdati vrhovni zdravstveni svet ter vrhovna vojaška zdravniška komisija. Obe sta dejali, da na

zdravnika ne pade nobena krivda. V skladu s tem je sodišče izreklo oprostilno razsodbo in tako je pomlajevalna zadeva, ki je vzbudila mnogo prahu v naši javnosti, zaključena.

d Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2, vpisuje v svoje dopisne tečaje in predmete, prireja dveletno trgovsko šolo, dalje knjigovodstvo, računstvo, nemščino, slovenščino, korespondenco v raznih jezikih, stenografijo, strojepis itd. Učenci dobivajo vse potrebno snov na dom v pismih. To šolo priporočamo onim, ki so že v službah in se želijo izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati kake redne trgovske šole. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Dr. Maček se je te dni vrnil v Zagreb ter imel daljše posvetovanje z banom dr. Subašičem in podbanom dr. Krbekom. Nato je sprejel novinarje ter jim izjavil, da dela sedaj predvsem na to, da se prenese delokrog ministrstev na banovino Hrvatsko. Ne bo trajalo dolgo, ko bo to delo končano. Vprašan, kakšno je njegovo stališče, da se izda podobna uredba kakor za banovino Hrvatsko tudi za dravsko banovino, je dejal dr. Maček, da nima nič proti temu in da je po njegovem mnenju to čisto naravna stvar.

p Hrvatski narod odobrava sporazum. Skoraj v vseh večjih krajih na Hrvaškem so bili v zadnjih dneh številni shodi hrvaške kmečke stranke. Govorniki so pojasnjevali ljudem sporazum in vse njegove prednosti, katerih bo deležen hrvaški narod. Od povsod poročajo hrvaški listi, da so zborovalci navdušeno pozdravili sporazum in izrekli za hvalo in zvestobo svojemu voditelju dr. Vladu Mačku.

ZAHVALA

Ker mi je 8. septembra 1939 pogorela stanovanjska hiša, ste mi poslali požarno podporo

1000.— din.

Najtopleje in srčno se Vam zahvaljujem, Domoljubov naročnik bodem do smrti. Domoljuba vsakemu toplo priporočam, ker je katoliški list, ki v tiskih prikoči na pomoč s požarno podporo.

Beleživa z odličnim velespoštovanjem Vam vedno hvaležno vdana

Milan in Marija Kirn,

Delavstvo zapušča marksiste

Poročila o volitvah delavskih in nameštenskih zaupnikov iz vseh banovin razen bivše Savske banovine izkazujejo sledeče uspehe:

	1934 zaupnikov
Jugoraz in ZZZ	830
Urs (rdeči)	40
Botič	110
Hrvatski radniški savez	243
Jugoslov. strokovna zveza	366
NSZ	17
Zveza društev priv. nam.	31
Opšti radniški savez (Ors)	116
Neopredeljeni	

Skupno 3417 zaupnikov

Uspehi iz bivše Savske banovine še niso urejeni, vendar izgleda, da je tudi tam narodna delavska organizacija HRS odnesla zmago nad marksizmom.

Izid volitev torej dokazuje, da se slovenski, hrvaški in srbski delavci vedno bolj zbirajo v vrstah svojih narodnih strokovnih organizacij, marksiste pa zapuščajo.

Rožni venec

Bili so časi, ko se je po končanem delu svečer iz aheerne naše kmetke hiša slila molitev sv. rožnega venca. Zakaj ni danes tega več? Zakaj se ta molitev ne ceni več tako visoko, ko nekdaj?

Bes je, da so mnogi kristjani postali bolj mlačni in ne molijo več radi dolgih molitev. Ni pa pri vseh kriva zgolj mlačnost. Ljudje so dandanes postali precej drugačni. Življenje teče hitreje, čas je nervozen, človek, slasti mlad, težko dalj časa ostane pri isti stvari. Saj se človek še zabave, če je predolga, kaj kmalu naveliča.

In vendar potrebujemo kristjani vsak čas skupne molitve. Vedno domo potrebuje molitve, ki nam predčuje življenje, trpljenje in smrt našega Odrašenika.

Če se torej v kaki družini težko pripravi na vsakodnevno molitev sv. rožnega venca, naj se ob gotovih dneh, morda ob sobotah in ob dneh pred prazniki uvede branje sv. pisma. Zdaj je to mogoče, ker imamo lep slovenski prevod. Ob koncu naj se dostavi krajša skupna molitev. Prav tako bo branje življenja svetnikov ob gotovih večerih lepo nadomestovalo molitev sv. rožnega venca.

Na noben način naj pa ta molitev, katero nas je utila Mati božja sama, popolnoma ne izgine iz naših skupnih molitev. Sv. rožni venec, ki nam bo nekoč ob naši smrti oklepal naše roke, naj nam bo tudi v življenju vedno ljub in drag.

ustregel, če bi bil povedal, katere organizacije silijo s svojimi idejami v šolo, ki g. Čopu niso všeč.

p Ker smo nevtralni. Ban dr. Subašić je izdal nalog, da je prepovedano sprejemati radijska poročila, glasbo in predavanja, s katerimi se vrši propaganda v korist ali škodo katerikoli vojskujoče se stranke v javnih lokalih in zasebnih stanovanjih pri odprtih oknih.

d Pri sprintsu ali pri motnja v prebavi vzemite jutraj na tečje kozarec naravne »Franz-Josefove vode«.

d Moške površnike za jesensko deževje, nepremotljive, od 250 din naprej, dežne plače in pelerine za kolesarje in motocikliste od 180 din naprej, fantovske in dekliške plače od 180 din naprej, si preskrbite na jesen pravočasno pri tvrdki F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

NESREČE

n Vlak je do smrti povesil 83 letnega zavarovalnega uradnika Martina Pečnika iz Ljubljane na železniškem prehodu gorenjske proge ob Vošnjakovih ulici.

n Strela je udarila v skedenj posestnika Alojzija Mirtka iz Srednjega Grčevja pri Novem mestu.

VSAK SLOVENEK, VSAK KATOLIK JE NAROČNIK MOHORJEVIH KNJIG. NAROČITE JIH PRI ŽUPNIKU.

d Na zvonove so se spravili. Iz mrtvašnice pri cerkvi na Slapu pri Dol. Kronovem so neznani tatovi odnesli 7 dni 100 kg težak bronast zvon. Zvon, ki je bil ubit, je že več let ležal v mrtvašnici. Zvon bodo tatovi že

bolj razbili in akuali posamezne kose predati neki livarni ali trgovcem.

n Huda nesreča je bilo 19. sept. tam okrog Sv. Jakoba v Slov. goricah. Po hudem naliivu se je vsipala gosta toča, ki je napravila po poljih, sadonosnikih in po vinogradih ogromno škodo.

d Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti vam pokaže Hranilna posojilnica »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. — Prospekti brezplačno.

n Strela je ubila fanta in dva konja. Oni forek popoldne sta na polju delala posestnikova sinova Anton in France Miklavčič z Male Plove gore pri Dobrem polju. Okrog 4 popoldne sta delo opravila ter se z vozom, v katerega je bil vprežen par konj, podala proti domu. 23-letni Anton je šel tik konj, njegov starejši brat France pa za vozom. Med potjo ju je zalotila nevihta. Udarila je strela, ki je ubila Antona in oba konja, Franceta, ki je bil za vozom, pa je puh vrgel na tla, kjer je obležal nezavesten.

d Pri težki stolic, napetosti, glavobolu zaradi zaprtja, očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefova« voda lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže in jo imajo za dobro.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. 8. dr. 13453, 2. V. 25.

n Strašna nesreča štirih banskih uradnikov. Preko Donave pri Novem Sadu so se odpeljali s čolnom. Prav tako tudi na povratku. Ko so se pripeljali do srede reke, je enemu izmed njih, ki je veslal, izpodneslo veslo in je omahnil v vodo. Da bi ga rešila, sta dva tovariša skočila za njim. Takrat pa se je prevrnil čoln in je padel v vodo še četrti. Dva sta se srečno rešila do obale, druga dva pa so pogoltnili valovi.

d Dve smrtni nesreči. Nedelja 17. sept. je zahtevala v okolici Maribora dve življenji. V bližini Slovenske Bistrice se je ponesrečil 53-letni posestnik Josip Pirš iz Zgornjega Loža pri Konjicah. Peljal se je na motornem kolesu po drž. cesti, kjer mu je počila pnevmatika na zadnjem kolesu. Obležal je v cest-

nom jarku nezavesten, v bolnišnici pa podlegel poškodbam. — Druga nesreča se je pripetila v vasi Čakovo v bližini Sv. Jurija ob Ščavnici. 44-letni vojni invalid Karel Mavrič s Stražinskega vrha se je peljal od Svetega Jurija ob Ščavnici domov. Avtomobil, ki mu je prišel nasproti, ga je udaril in vrgel v cestni jarek. Ponesrečenca so prepehali v bolnišnico v Murasko Soboto, kjer je poškodbam podlegel.

n Parite na elektrovođe! Hlapec posestnika Franceta Lovšina iz Goriče vasi pri Ribnici je te dni zapregel par konj, da gre v gozd po les. Vas je razkopana zaradi napeljave vodovoda. Jarek gre tik ob električnem drogu, ki se je zaradi deževja nagnil v jarek, da se je električna žica pretrgala in padla čez pot. Hlapec ni hudega sluteč počel konja, ki stopita na električno žico in padla mrtva drug poleg drugega na cesto. Vsa ka pomoč je bila brezuspešna. Konja sta posestnika veljala 14.000 din, kar je za kmeta hud udarec.

RADIO LJUBLJANA

od 28. septembra do 4. oktobra 1939.

Cetrtek, 28. septembra: 18 Radijski orkester, 18.40 Dramski in slovstveni spored v prihodnjem letu. 19.40 Nacionalna ura. 20 Zdravice in vesele pesmi. — Petek, 29. septembra: 18 Zdravica ura. 18.40 Prosvetni radijski spored v prihodnjem letu. 19.40 Nac. ura. 20 Pevski koncert zbora »Ljubljanski Zvon«. — Sobota, 30. septembra: 17 Otroška ura. 17.50 Pregled sporad. 18.40 Zabavni spored v prihodnjem letu. 19.40 Nac. ura. 20 O zunanji politiki. — Nedelja, 1. oktobra: 8 Klavir in harmonij. 9.15 Prens. cerkvene glasbe iz franc. cerkve. 9.45 Venki govor. 10.30 Koncert Radijskega orkestra. 11 Koncert pevskega zbora »Tabor«. 17 Kmetijska ura. 19.40 Nac. ura. 20.45 Koncert Radijskega orkestra. — Ponedeljek, 2. oktobra: 18 Zdravstvena ura. 18.40 Matija Majar Ziljski. 19.30 Zanimivosti. 19.40 Nac. ura. 20 Veseli godci. — Torek, 3. oktobra: 11 Šolska ura. 18.40 O notranjem človeku. 19.40 Nac. ura. 21.15 Citratki dueti. — Sreda, 4. oktobra: 18 Mladinska ura. Pri izdelovalcih igrač v Dobropoljah (reportaža). 18.40 Slovensko obrtništvo in namenavna razstava slovenske obrti. 19.40 Nac. ura.

Važni sklepi jugoslovanske vlade

Pod predsedstvom predsednika vlade Dragiške Cvetkovića je bila te dni seja ministrskega sveta, ki je trajala od 11 do 2 popoldne. Po končani vladni seji je častnikarje sprejel minister brez listnice dr. Konstantinović ter jim sporočil vse sklepe, ki so bili sprejeti pri seji.

Ministrski svet se je na seji počel z raznimi vprašanji, predvsem gospodarskimi. Tako je v načelu sprejel načrt uredbe o pobijanju droginje, ki ga je izdelal in predložil minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljevič. Uredba obsega celo vrsto predmetov, katerih cene bodo kontrolirane. Pod te uredbo bodo spadale vse življenjske potrebščine, jedila, pijače, za tem hrana za živino, obleka, obutev, kurjava, razsvetljava, poljedelsko orodje in sredstva za poljedelsko proizvodnjo, pogonski material, gradbeni material, stanovanja in lekali ter vse vrste predmetov, ki so potrebni ter ne predstavljajo razkošja.

Na predlog finančnega ministra dr. Suteja je ministrski svet v načelu sklenil, da se cena soli zniža, in sicer cena živinski soli od

1.25 din na 50 parj cena soli za ljudsko prehrano od 2.50 na 1.50 din, morda celo na 1 din. O tem bo prihodnje dni izdana posebna uredba. Efekt tega znižanja bo znašal okoli 160 milj. din v korist konsumentov; v primeru, da se bo cena soli znižala na 1 din, bo pa efekt v korist naroda znašal okoli 200 milj. din.

Ministrski svet je nadalje sklenil, da bodo družine obveznikov, ki so pozvani na vojaške vaje in ki nimajo sredstev za vzdrževanje, dobile potrebno državno podporo.

Ministrski svet se je posavil tudi na stališče, da se prav tako vsem poljedelcem, ki bi morali oddati svojo živino na razpolago vojski, vsa ta živina plača.

Končno je ministrski svet na predlog notranjega ministra Mihalovića sprejel uredbo, s katero bo lahko odlašal obične obave in predsednike občin, odnosno postavljaj komisarje za mesta Belgrad, Zagreb in Ljubljano. Za banovino Hrvatsko bo običaj namesto notranjega ministra izvrševal ban banovine Hrvatske.

Znamenje, v katerem bomo zmagali

Westminsterški nadškof v Angliji kardinal magr. Hinsley, je te dni izdal pastirsko pismo, kjer pravi med drugim:

>V tem hipu preizkušenj sem še bliže pri vas. Zelim, da bi vse, kar koli se bo zgodilo, sodoživljali z vami kakor dober pastir, ki biva dan in noč, v nemiru in miru pri svoji čredi. Sedanji čas zahteva hrabrost in močno vero. Zavedamo se, da je Bog, ki nas je ustvaril, naš Oče in naš najboljši Prijatelj. Kdor koli je, za vsakogar izmed nas skrbi posebej. Vsakerega od nas pozna po imenu. Nadnaravna hrabrost je sad naše katoliške vere. Božja Previdnost nas vzdržuje in rešuje v vojni kakor v mirnem času. Če Bog zahteva zdaj od nas žrtve in nas preizkuša, se to zgodi, da nas približa križu, to je znamenje, v katerem bomo slednjiči vsi zmagali. Opo-minjam duhovnike in vernike, da je dolžnost iskrene molitve zdaj še bolj potrebna kot sicer. Spomnite se na moč svete maše in več-

kratnega svetega obhajila. Zatekajte se h Kraljici miru. Prosite božjo Modrost, da bo vodila našo vlado, prosite vsemočnega Boga, da bo dodelil zmago pravičnim. Molite za poglavarja svete Cerkve, ki je storil vse, da bi preprečil vojne grozote. Molite tudi za duše tistih, ki bodo padli kot žrtve strahotnega načina modernega vojevanja, za moške, ženske in otroke, ki so bili že žrtvovani Molohu. Vsi verniki so dolžni, da se žrtvujejo v blagor domovine in poslušajo vsa navodila za varnost. Vsi smo dolžni, da se strnemo v enotnost in zaupamo višji gosposki. Tolaži nas skrb in delo za varstvo otrok in sočustvujemo z bolečino mater, ki so jih ločili od njih najdragocenejših zakladov. Naj bi vas Bog usmiljenja in Bog vse tolažbe sprejel v svoje mogočno varstvo, zdaj in v vseh dneh temine, dokler nas ne privede k luči in miru svojega nebeškega kraljestva.<

KATOLIŠKA CERKEV

> Sprejem poljskega kardinala Hlonda pri sv. očetu. Sveti oče papež je 20. septembra sprejel v audienci poljskega primasa kardinala Hlonda. Ko je bil kardinal Hlond čez Romunijo prispel po morju v Rim, se je nastanil v salezijanski hiši v Via Marsala in se tistega dne, to je 19. septembra, ni nikjer prikazal. Kardinal je namreč izdeloval spomenico, ki jo je v audienci izročil papežu. Ta spomenica slika položaj Cerkve v Poljski, ki so jo zasedli Nemci in Sovjetska Rusija. Kako žalosten je ta položaj, se razvidi iz tega, da je od rdeče armade zasedenih šest poljskih škofij, in sicer vilnska, bjalistoška, pinska, luška (Luck), stanislavovska in przemyska. V srednjih dveh prebivajo ukrajinski katoliki vzhodnega obreda. Če pomislimo, v kakšnem položaju je Cerkev v Sovjetski Rusiji, si tudi lahko predstavljamo, kakšna je usoda Cerkve in vernikov v krajih, ki jih je zasedla boljševiška armada. Tudi si lahko predstavljamo, s kakšno žalostjo in skrbjo je sveti oče sprejel to poročilo.

ITALIJA

> To in o. V Gorici je umrl 15. septembra 87 letni senator Jurij Bombig, po poklicu veletrgovec z deželniimi pridelki in je igral v političnem življenju veliko vlogo. Njegova mati je bila Slovenka. — Posestniku Likarju v Vojškem nad Idrijo je pogorelo gospodarsko poslopje s senikom vred. — V Gorah nad Idrijo je umrl 28 letni Anton Leskovec.

RUMUNIJA

> Ministrski predsednik ubit. Dne 21. sept. okrog 2 popoldne je bil v Bukarešti umorjen predsednik vlade in vojni minister Armand Calinescu. Predsednik vlade se je peljal z avtomobilom domov iz svojih uradov. Pri mostu Dombrova so morilci s strelji na avtomobil napravili zastoj, tako da se je en

VINA dolenska, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri **CENTRALNI VINARNI** v Ljubljani.

avtomobil morilcev zaletel v predsednikov avtomobil. Istočasno pa se je predsednikovemu avtomobilu čez pot zastavil nek zelo obložen kmetički voz. Ko je predsednikov avtomobil stal, so iz drugih dveh avtomobilov poskakali ostali morilci, sami mladi ljudje, in ustrelili takoj tajnega policista, ki je spremljal predsednika. Nato so dolgo streljali v vozilo in na predsednika vlade. Ko so prihiteli redarji na pomoč predsedniku vlade, so lahko ujeli samo enega morilca, ko so pa odprli vozilo, je truplo predsednika vlade padlo na cesto. Predsednika vlade je prestrelilo enajst krogel, tri so prestrelile glavo. — Ministrskega predsednika so umorili pristaši »železne garde« (romunski fašisti). Romunske oblasti so po umoru začele prav krepko obračunavati z »gardisti«. Brez sodbe jih je bilo ustreljenih nad 400, 2000 pa so jih zaprli.

> Dvajsetletnico slovenskega vsenarjstva v Ljubljani bomo praznovali letos.

DROBNE NOVICE

Nad 4000 irskih prostovoljcev se je javilo v angleško vojsko.

Iz švicarskih mest na nemški meji prenašajo zlato v notranjost Švice v tajna skri-vališča.

Zakaj Italija še ni stopila v vojno, vé samo Mussolini, je zapisal italijanski list >Resto del Carlinoc.

30 angleških ladij s skupno 90.000 ton so potopili doslej Nemci.

Vojna na zahodu je vojna materiala, gospodarstva in zlata, pišejo turški listi.

Sovjetska vojska je dobila nalog, naj ne ropa premoženja kmečkega ljudstva.

Vsaka oseba v Nemčiji ima pravico le do 450 gr mesa in 90 gr masla, in to na teden.

Novo uvedeni davki v Nemčiji bodo dali 24 milijonov mark.

Velik boj se je začel v ameriški javnosti za vstop v vojno in proti nji.

Vse sovražnosti so ustavljene med Japonci in Rusi na mongolski in mandžurski meji.

Boljševiki so priznali Slovaško.

Nemški >Bremenc se je zatekel v rusko pristanišče Murmansk.

20 in 21 let stari novi rekruti so prišli v angleško vojašnice.

Papeški suncij v Varšavi magr. Cortesi je še vedno na poljskem ozemlju.

Nad 10.000 poljskih beguncev je doslej prišlo čez madžarsko mejo.

Severnoevropske države so sklenile, da bodo nevtralne, vendar hočejo trgovati z vsami vojskujočimi državami.

Iz Nemčije je pobegnil industrijec Thyssen, najpomembnejši nemški denarni možgarnik.

Za novega rumunskega ministr. predsednika je imenovan general Argetoianu.

Hud potres je bil 22. septembra v Mali Aziji.

Same za dolarje še posej prodajala nafto Romunija drugim državam.

Anglija ne bo zapustila Poljske

Izjava angleške vlade o njenem nespremenjenem stališču vojnih dogodkov, ki so se odigrali zadnje tri dni, je našla soglasno odobravanje vseh slojev javnosti. Karkoli bi se zgodilo, ničesar ne more vplivati na odločenost vlade, da s podporo vse države izpolni obveznosti napram Poljski in da naj-energičneje nadaljuje z vojno, dokler ne bodo doseženi postavljeni cilji. >Times< pravi, da je prvenstveni cilj osvoboditev Poljske, ki sta jo pobodila dva napadalca potem, ki je dosegla nesmrtno slavo. Zemljepisni položaj je popolnoma onemogočil Angliji in Franciji preprečiti zavzetje Poljske, enako kakor pred 25 leti ni mogla preprečiti zasedbe Belgije. Navzlic temu stoji danes obnovljena Belgija, medtem ko vladar napadalcev je kruh izgnanca v Doornu. Kakor se je tedaj kolo obrnilo, tako se bo tudi zdaj krog zaprl. Vsa sredstva angleškega imperija na zemlji, na morju in v zraku bodo mobilizirana in se bodo pretvorila v vojno mašino, ki se bo zoperstavlila nacionalnosocialistični sil. To

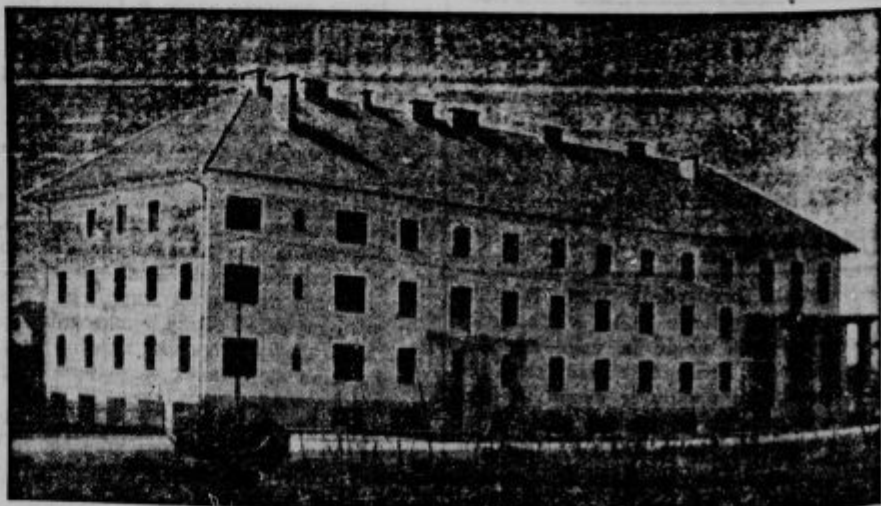
predstavlja sicer počasnejši napredek zmage kakor napad, toda ta je mnogo bolj gotov od onega iz leta 1914, ko je bila zavzeta sila napadalca, ki ni bila nič počasnejša in nič manj razdejana za časa prvega napada. Z isto močno odločnostjo se je Francija obdala z jeklom z namenom trajnega odpora. Za vojsko in mornarico Velike Britanije in Francije pa se pojavlja nekaj močnejšega od orožja, to je vest človečanstva, ki bo zadela one, ki kršijo pogodbe in ubijajo slabotne. >Daily Telegraph< pravi, da je Poljsko veljajo njeno junaštvo skoraj vse, kar je imela. Toda enako kakor Belgija 1. 1914, tako je Poljska rešila svojo dušo in zgodovina bo proglasila, da duh Poljske ni ugasnil. Ko je Artur Greenwood naglasil, da angleški delavski pokret ne bo zapustil Poljske, ni govoril samo v imenu vsega angleškega imperija. — Tudi Francija je sklenila ponovno, da se bo borila do konca.

Nemška vojska v Gdinji odstranjuje poljske napise.

Na grobu poljskega maršala Pilsudskega v Krakovem

Bano vinske elektrarne gradijo pri Trbovljah mo-
gočen daljnovod. Slika nam prikazuje, kako de-
lavci na strmem grebenu postavljajo velik železen
jambor na progi Trbovlje—Podleg.Slovesna otvoritev železniške proge Ustiprača—Poča. Prometni minister inž. Bešlič med odlič-
niki pred postajo Ustiprača. Nova proga je ena najlepših, kar se jih je gradilo na ozemlju naše
države. Dolga je 42 km in se jo gradili štiri leta.Predsednik romunske vlade Calinescu je bil pre-
tekli teden v Bukarešti ubit. Atentat nanj so iz-
vršili člani Železne garde, katere je dala vlada
tako postreliti.Otroško zavetišče v Zelenci jami je bilo preteklo nedeljo odprto. Prepotrebno zavetišče je sgradila
Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega v Ljubljani

na smo

žele.)

ruk svoje matere, da je Bog tako mogočen, da di skozi steno vidi.

Ena družina smo v fari, pod enim dušnim ustirjem smo in pri eni in isti mizi prejemamo ruh življenja. Zakaj bi se tega ne držali vsi, in tudi pokazali?

Cemu bi bili »faltranci« študentje in študente z drugimi pogospodenimi kmečkimi ljudmi tako višeni nad nami, da bi se ne mogli udeleževati, maše med preprostimi ljudmi, ki bi morda v vrljenju »višje« prišli kot oni zgoraj, samo prike niso imeli.

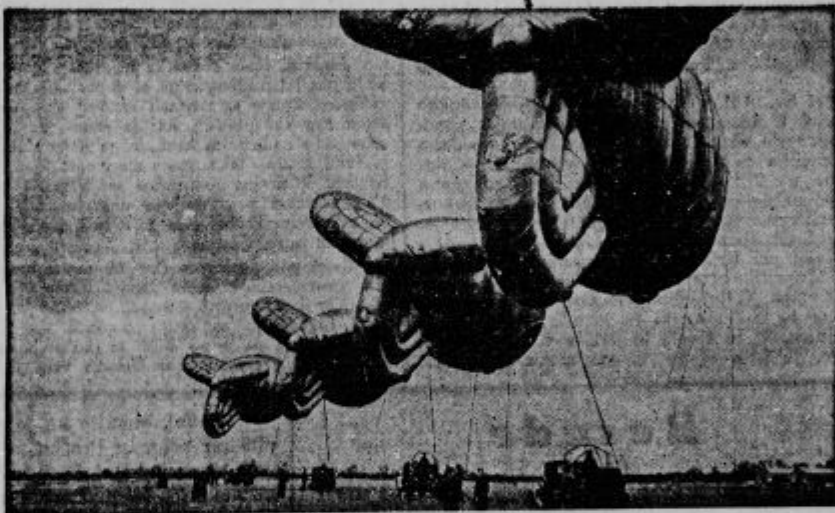
Ce hodijo navedeni k maši nad zakristijo le to, da bi dobre ljudi obvarovali pred slabim gledom, potem to popolnoma odobravam.

a gluhi, pa nič ne računajo z nečloveškimi možnostmi a nevarnostmi, ki dan za dnem zahrbtno čakajo, kdaj ogrebiijo svojo žrtv. Res težki časi so, hudo je za lenar, pa pri dobri volji in zavednosti bi se pa že lobilo par dinarjev na mesec za premijo. Saj to je najbolj zanesljiva hranilnica, ki izplača dostikrat vložo, katere vlagatelj nikdar ni vložil. Vedeti je treba, da Karitas izplača v takem primeru, če se ponesreči, dvojno vsoto. Zavaruje se pa že lahko z 5 din mesečne premije. Treba je malo premisliti in ...

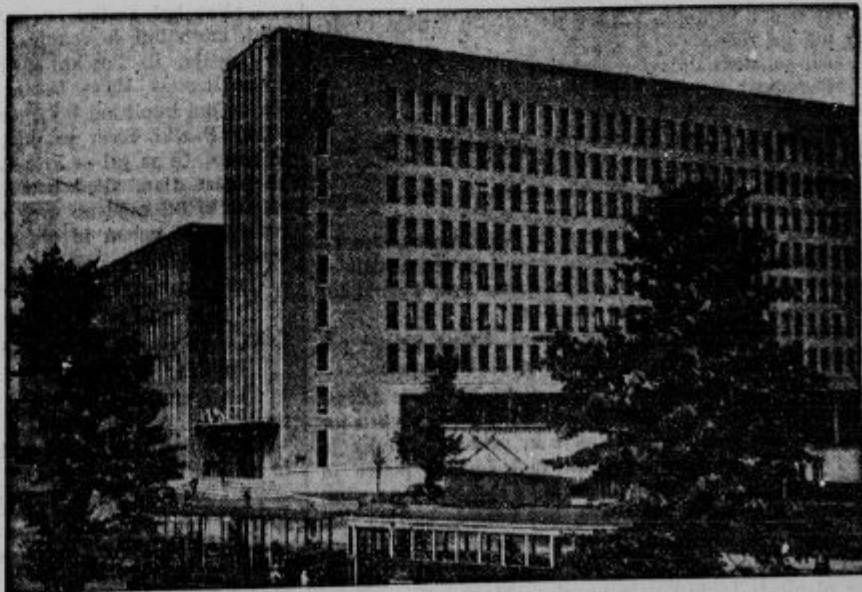
poštene. Zнала je ustasoviti tisto tiho in mirno življenje v družini, katerega danes tako pogrešamo v naših družinah. Vedno je znala svojim otrokom pripraviti poštenega in čistega veselja. Otrok je imela 11, od katerih jih živi še 8 in so deloma že preskrbljeni. Živela je le za druge, a nase je pri tem skoro pozabila. Ni iskala zase tiste ugodnosti, ki jo iščejo moderne matere v tem, da se branijo večjega števila otrok. V njenem hudem in dolgem trpljenju ji je bila v tolažbo molitev, v kateri je preživela vse življenje. V njeno hišo so prihajali le katoliški časopisi, predvsem »Domoljube«, katerega so prebirali vsi člani družine. Počivala v miru blaga mati, a tvoj spomin bo živel v nas vedno!

Ajdovec. Dočakali smo dan, ki ga ne bomo nikoli pozabili. Dne 17. septembra 1939 je spet prišel med nas prevzvišeni g. škof, ki smo ga sprejeli in v pestrem sprevodu, ki so ga povzdignili fantje, dekleta, mladenke in mladci v krojih in žužemberška godba, spremlili pred župno cerkev, kjer je bila zunaj na prostem ob devetih sv. maši, med katero je prevzvišeni prekrasno govoril o treh domovih: Domači hiši, župni cerkvi in prosvetnem domu. Vsi ti trije domovi so človeku potrebni, ker nas vodijo k Bogu in večni sreči. Ljudsko petje med sv. mašo je nekaterim pravilo solze v oči. Po sv. maši smo šli pred novi dom, ki ga je prevzvišeni med petjem speva »Ako Gospod ne zida hiše« blagoslovil. Nato je v imenu g. bera, pokrovitelja našega tabora, pozdravil udeležence njega gov zastopnik, g. okrajni načelnik Vidmar. V imenu Prosvetne zveze je govoril g. Iva Tomažič, dekan v ... tako

Jože Dimic iz Loke pri Mengšu.
(Glej dopis v današnjem »Domoljubu«.)

Balone spuščajo pod nebo.

V finski prestolnici Helsinkii so zgradili takole pošto za olimpijske igre. Vse je pripravljeno za petletne olimpijske gre, toda najbrže ne pošta in tudi druge priprave ne bodo mogla služiti njenemu namenu.

ga

Driavica San Marino, ki ima tudi svojo vojsko, in sicer 20 moš in en top.

Novi Prosvetni dom v Ajdovcu pri Žužemberku.

Nemška vojska v Gdinji odstranjuje poljske napise.

Na grobu poljskega n...

Ljutomer. Dramatski odsek Prosvet. društva prične novo sezono s igrjo »Zakoni stavkajoc«. Prva predstava bo v soboto, dne 30. septembra ob 20 zvečer, druga v nedeljo, dne 1. oktobra ob 3 popoldne. Prijazno vabljeni od blizu in daleč.

Pri Sv. Ani v Tuzinah bo na rožnvenko nedeljo 1. oktobra zaključni romarski shod. Sv. opravilo bo ob 6, ob 8 in ob 10 ter bo dana tudi prilika za prejem sv. zakramentov. — Popoldne ob 2 bo mirovna pobožnost, združena s shodom dekanjskih Marijinih družb: govor, sklepna rožnvenka procesija ter pete litanije. Verniki od blizu in daleč — pridite!

Raka pri Krikem. Ko je prišla prošlo soboto, ob priliki Slomškove proslave, k mali Marija Humeč, ji je aenadoma postalo slabo. Odnesli so jo iz cerkve in že je bila mrtič. Blaga pokojnica, ki je živela in delala v duhu katol. akcije, je bila sestra g. višjega sadjarskega

preučeno v pravnih in sadjarskih v času od 30. septembra do 2. oktobra sadni sejem in razstavo, ki bo pokazala javnosti in sadnim trgovcem prvotno kakovost nalega sadja.

Ambrus. Naša sadjarska in vrtnarska podružnica, ki se par let pridno deluje, si je postavila novo sadno sušilnico. Ljudje so spoznali važnost sušilnice, in vsi želijo čim več posušiti, kar je edino prav. Naj nam subo sadje nadomešča kruh, ki ga nam včasih, skoraj bi rekli zmeraj, tako skopo meri naša kamnita Suha Krasina. V okviru podružnice se je vršilo v nedeljo 17. septembra predavanje o uporabi sadja, posebno pa o sušenju. Predaval je g. Filipič, pom. kmet. referent iz Novega mesta.

Cateš pod Zaplenco. Dne 16. septembra je pogorelo gospodarsko poslopje Janeza Kamina iz Dolenje vasi. Ker je vas precej stisnena, se je sreča, da se ni ožgen razširil še na druga poslopja. — V nedeljo 17. septembra pa je po daljši in mučni bolezni umrl Alojzij Sotlar, posestnik iz Dolenje vasi. Pokojni je

bil dober in tih mož in zaradi tega vsem priljubljen. Pokojni njegovi družini Sadna letina je letos tudi pri nas tako obilna, da bodo ljudje kmalu popravili Kala, da bo tudi vsaki pridelale obilno.

Bečka na Dolenjskem. V občinski bolnišnici v Krišnem je odšla v večnost Ana Kralovec iz Bečka, trgovka in izpraznena babica. Njeno truplo je bilo prepeljano na njen dom in prepeljeno nedeljo popoldne k večnemu počitku na farno pokopališče v Bočki. Bog ji bodi milostiv sodnik. Zaljubljeni nate rojake!

Vrhnika. 8. sept. je umrl v Veliki Lijoni pri Vrhniki posestnik Anton Mele v starosti 77 let. Pokojnik je bil vedno navdušen borec v katoliških vrstah. Naročnik »Domoljuba« je bil ves čas kar izba. Enako je bil ves čas tudi »Domoljubov« poverjenik za vas Lijono. Član Mohorjeve družbe je bil nad 40 let Ključar cerkve sv. Jurja v Veliki Lijoni pa je bil 45 let. Že pred dvanajsetoma ga je bolezen položila v posteljo, iz katere ni več vstal. Trpljenje je prenašal take vdano, da mu ga vsi občudovali, moč za to pa je zajemal v sveti zakramentih, ki jih je med svojo boleznijo velikokrat prejel. Po svoji globoki veri, po navdušenosti za katoliško stvar, posebno za naš tih nam bodi pokojni Meletov oče svetel rjedi. Bog pa mu bodi za vse le delo bogat plačnik! V miru počivaj!

Ljutomer. Katoliški dom v Ljutomeru dobiva iz dneva v dan vedno lepšo obliko. V veliki dvorani je že zgotovljen pod. Vsi notranji prostori so lepo in okusno prepletkani. Zunanji velik travnik pri Kat. domu pridno in vstrajno preurejuje članstvo vseh naših organizacij v lepo letno telovadišče, ki bo podobno malemu stadionu. Vse delo je združeno z velikimi izvirami, posebno sedaj v težkih časih. Vse prijatelje in somišljenike prosimo, da nas pri tem stremljenju podprejo.

Št. Andraž pri Velenju. Zastoj v hmeljski kupčiji pred nekaj tedni je povzročil pri naših hmeljarjih precejšnjo skrb. Treba je bilo plačati davke ter nabaviti vsaj najpotrebnejše reči, ki so v jesenskem času potrebne, denarja pa ni bilo od nikoder dobiti. No, pa se je vendar

Besede

(Povest)

Spisal E. Velikouja, ilustriral skad. slikar L. Šušmelj

Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

»Nihče? Ali mnogo prodaste?«

»Mnogo!« je dejal. »Zakaj pa ne! Če kupijo in država nič ne reče!«

»Ali se mora državi povedati?«

»Povedati! Seveda!« je rekel. »Vse se mora povedati!«

Kupila je. Imela je posebno misel, ki ji ni dala miru.

»Naj bo Samo, da bo on srečen in zadovoljen!« Vida je pustila blago v hiši ter prinesla krono.

Jernej je izvelkel iz žepa možnjo ter vsul novce na roko. Zarobljalo je in mogočni cvenk jo je zbudil iz njenih razmišljanj. Zima pa je premetaval kovino ter jo spuščal, da se je trkljala na dlan.

»Če je treba najti drobiž, ga ni, če ga pa ne potrebuješ, se ti valj pod roko, kakor bi bil sam!«

In je spet spuščal novce na dlan. Vidno je užival ob evenku in zvenketu in občutku, ko je tipal srebro ter spuščal nazaj krone in goldinarje in petace. Imel jih je celo pest. Saj so bile na dlani tudi šestice, petice in vinarji, pa jih ni videl. Rekel je, da drobiža ne vidi. Da vidi ne more menjati krone. Naj kupi še kaj, da ima vsega skupaj petnajst krajcarjev drobiža.

»Pa moram pustiti!« je rekla žalostno. »Cele krone pa ne utrpim!« In je hotela nazaj po blago. »Nisem tako bogata kakor vije!« je rekla. Le zakaj še hodite okoli in prodajate, ko ste tako bogati?« je vprašala.

»Zakaj, zakaj!« se je sladkal. »Hiše ne morem kupiti kar tako. In Pračka mi je rekel, da nobenemu ne da brez denarja. Da! Ferlutovo pri Kalu! Samo prilika pa takšna. No, če je Pračka zagrabil, potem je va. On ne bi denarja vrgel skozi okno. Ferlutova hiša!«

»Pa bo draga?« je rekla. »Pračka je drag.«

»Naj bo! Toliko že imam, da jo kupim. Pa ne že zdaj, mora biti še ceneje. Zdaj jo hoče še držati, samo da nagaja. In Pračka zmerom pravi, kako hodi okoli njega Povhov Maki. On je ne bo kupil, nagaja pa le. Ko bo oni kupil kaj bolj poceni, bom ostal sam in takrat rečem Prački. Sicer pravijo, da ga je minal Večen mir in pokoj, če ga je! — Praviš, da boš vrnila in da nimaš, je gledal dlan. »Pod petočami se je skrival še drobiž, če ne, bi bil rajši ob svoj zaslužek. Nekaj se mora dati tudi zaradi imena in glasu. Polhovega pa je mina. Tu imam drobiž!«

»Polhovega?« se je zdrznila.

»Tako govore, a še ni gotovo! Mislim, da ni res. Česa si ljudje ne izmislijo?«

In ji je odšel drobiž.

»Ali mati ne bo nič?« je vprašal, da ji je zmešal misli.

»Je ni. Bere. Letos se borovnice kar suše. Uvenejo in se suše!«

»Bodo pa boljše!« je dejal ter optal krošnjo. Sel je spet po bregu navzdol, krošnja mu je škripala in tiščala na rame. Opiral se je na svojo debelo palico, sladkal se ter stopal po poti, kjer je nekoč stala podružnica sv. Jožefa, sladkal se in mislil na glas.

»Kadar bom sam, bom rekel Prački! Zdaj je pa še čas. Samo da je ne dobi kdo drugič!«

RAZNO

Kako rešiti Hoveka iz vode. Prilika za rešitev Hoveka iz vode, se ti, fal, večkrat nudi. A reševanje je dostikrat tudi za rešitelja nevarno. Posebno na tedaj, če ponesrečenec ni brez zavesti. Poglavito pravilo: Nikoli ne priplavaj k ponesrečencu od spredaj! Če se to tak Hovek oklene, se ga boš hotel prav surovo, s rokami, nogami in s koleno iznebiti. Zatorej potisni glavo ponesrečenca pod vodo, da omedli. Samo s tako surovostjo moreš rešiti Hoveka. Torej: priplavaj k ponesrečencu od zadaj, pograbl ga za roko in plavaj na hrbtno do brega! Če je ponesrečenec brez zavesti in se ti ni treba bati, da bi se to oklenil in še tebe potegnil v vodo, potem ga s eno roko zgrabi za las, drugo pa imaš prosto za plavanje. Važno je tudi, da že pred reševanjem določiš, katera pot bi bila najbolj pripravna do brega!

Vejna v družini. Vdovec in vdova sta se poročila in pripeljala v novo družino po dva svojca otroka. V novem zakoncu

Ena družina smo

(Kmet z dežele.)

Pri nas na deželi je taka navada, da se tisti, ki se imajo za »veče«, sramujejo biti s preprostimi ljudmi v cerkvi. Dekle s kmetov gre v mesto za slabo plašo sobe pometat, okna pomivat in prah brisat, ko pa pride domov, misli, da je Bog ve kakšna gospodična, ker nima več kmečke rute, pač pa umetno navite lasce. Zato Bog obvari, da bi šla v cerkev med tovarišice, ki se jih morda drži duh po zemlji, po hlevu in znoju, saj ona razširja najopojnejši duh po parfumu... Zdaj bo hodila k maši med »gospodo« nad zakristijo, kjer se vidi na oltar le s prvega sedeža, od tadaj pa se lahko po mili volji obnaša in razgovori s ljudmi, ki tja gori zahajajo. Najbrž je že pozabila

nauk svoje matere, da je Bog tako mogočen, da tudi skozi steno vidi.

Ena družina smo v fari, pod enim dušnim pastirjem smo in pri eni in isti mizi prejemo kruh življenja. Zakaj bi se tega ne držali vsi, in to tudi pokazali?

Cemu bi bili »falaranci« študentje in študentke s drugimi pogospodenimi kmečkimi ljudmi tako vzvišeni nad nami, da bi se ne mogli udeleževati sv. maše med preprostimi ljudmi, ki bi morda v življenju »višje« prišli kot oni zgoraj, samo prilike niso imeli.

Ce hodijo navedeni k maši nad zakristijo le zato, da bi dobre ljudi obvarovali pred slabim zgledom, potem to popolnoma odobravam.

kmalu predrugačilo ter obrnilo na bolje. Po nekajtedenskem zastopu se je razvila živahna kupčija; razni nakupovalci so se kar vrstili in tako je sedaj že večinoma ves hmelj prodan. Ker je bila cena vendar nekaj višja, kekor prejšnja leta, so nekateri dobili lepe denarje. — Krompir je kljub poletni suši dobro darostel in precej obrodil; naši gospodarji ga z veselimi obrazi vozijo z njiv v kleti. Tudi kornuza se je dobro izkazala, dasi je precej pozna. Včasih se je v križevem tednu že v mnogih kozolcih sušila, letos pa je po njivah še skoraj vse zeleno.

Ambrus. Dne 18. sept. se je smrtno ponesrečil Jože Hrovat, posest. v Ambrusu, po domače Jurjev. Ko je metal fižol iz kozolca, je pri delu padel tako nesrečno, da mu je potila lobanja. Poklicani zdravnik dr. Ferdaš je izjavil, da ni nobene pomoči več. Škoda je moža, bil je priden gospodar, dober oče svojim otrokom, veren mož, ki se je redno udeleževal službe božje, bil je zvest član apostolstva mož. Vse je bridko zadela njegova smrt, najbolj pa družino, ženo in 5 nedorašlih otrok, ki so zgubili skrbnega očeta. — Vsem znancem in prijateljem se priporoča v molitev in blag spomin. — Pri takih priklah nam živo stopi pred oči potreba, da bi se tudi kmečki ljudje začeli bolj zanimati za zavarovanje — za Karitas, koliko je takih žalostnih primerov, ko zgubi družina svojega gospodarja in rednika. Koliko lažje bi udarec preboleli, če bi dobili kakšno gnočno pomoč ne glede na druge težave. Pa ljudje so slepi

in gluhi, pa nič ne računajo z neštevilnimi možnostmi in nevarnostmi, ki dan za dnem zahrbtno čakajo, kdaj pograbijo svojo živ. Res težki časi so, hudo je za denar, pa pri dobri volji in zavednosti bi se pa že dobilo par dinarjev na mesec za premijo. Saj to je najbolj zanesljiva hranilnica, ki izplača dostikrat vlog, katere vlagatelj nikdar ni vložil. Vedeti je treba, da Karitas izplača v takem primeru, če se ponesreči, dvojno vsoto. Zavaruje se pa že lahko z 5 din mesečne premije. Treba je malo premisliti in misliti na prihodnost.

Sv. Jakob ob Savi. Dne 21. septembra smo pokopali ob ogromni udeležbi Marijo Keršmanovo. Pokojnica je bila vzorna žena, mati in gospodinja. V mladih letih je bila vnetá članica Marijine družbe, dobra igralka na odrin in izvrstna cerkvena pevka. Zapustila je 6 otrok. Kakor je bila sama globoko verna, je tudi svoje otroke vzgojila v verskem duhu. Iskreno je želela, da bi dočakala, da bi njen sin pel novo mašo, njena hčerka pa redovnica. Vse otroke je poslala v katoliške zavode, da bi si pridobili primerno izobrazbo in ostali globoko verni. Ob grobu so ji pevci zapeli v slovo žalostinke. Naj dobri Bog tolaži preostale, a dobri mamici pa naj da večni pokoj.

Gor. Suhadol pri Brusnicah. Dne 9. septembra je umrla Kondova mati. Bila je mati, ki v vsej meri zasluži to ime. Krasila so jo vse tiste lepe lastnosti, ki so potrebne, da mati vzgoji svoje otroke dobre in

poštene. Znala je ustasoviti tisto tibo in mirno življenje v družini, katerega danes tako pogrešamo v naših družinah. Vedno je znala svojim otrokom pripraviti poštenega in čistega veselja. Otrok je imela 11, od katerih jih živi še 8 in so deloma že preskrbljeni. Zivela je le za druge, a nase je pri tem skoro pozabila. Ni iskala zase tiste ugodnosti, ki jo iščejo moderne matere v tem, da se branijo večjega števila otrok. V ojenem hudem in dolgem trpljenju ji je bila v tolažbo molitev, v kateri je preživela vse življenje. V njeno hišo so prihajali le katoliški časopisi, predvsem »Domoljub«, katerega so prebirali vsi člani družine. Počivalj v miru blaga mati, a tvoj spomin bo živel v nas vedno!

Ajdovec. Dočakali smo dan, ki ga ne bomo nikoli pozabili. Dne 17. septembra 1939 je spet prišel med nas prevzviseni škof, ki smo ga sprejeli in v pestrem sprevodu, ki so ga povzdignili fantje, dekleta, mladenke in mladi v krojih in žužemberška godba, spremili pred župno cerkev, kjer je bila zunaj na prostem ob devetih sv. maša, med katero je prevzviseni prekrasno govoril o treh domovih: Domači hiši, župni cerkvi in prosvetnem domu. Vsi trije domovi so človeku potrebni, ker nas vodijo k Bogu in večni sreči. Ljudsko petje med sv. mašo je nekaterim pri vabilo solze v oči. Po sv. maši smo šli pred novi dom, ki ga je prevzviseni med petjem speva »Ako Gospod ne zida hiše« blagoslovil. Nato je v imenu g. baka, pokrovitelja našega tabora, pozdravil udeležence nje gov zastopnik, g. okrajni načelnik Vidmar. V imenu Prosvetne zveze je govoril g. Ivan Tomažič, dekan v Trebojem, ki je pohvalil Ajdovčane, ker so v tako težkih časih postavili lep dom, v katerem se bo vzgajala in izobraževala verna in poštena ajdovska mladina. Nato je g. Viktor Zakrajšek, kapitalni vikar škofljanske škofije, z ganljivim govorom, v katerem je poudarjal sveto življenje pokojnega škola Gnidovca in njegovo hubezen do duš, odkril spominsko ploščo, vžidano v dom z napisom: Dr. Janez Fr. Gnidovec, škof škofljanski, rojen 29. sept. 1873 v Vel. Li. povcu št. 16, umrl 3. februarja 1939 v Ljubljani. Popoldne po litanijah je bil telovadni nastop žužemberškega okrožja in sosednjih odsekov. Z zanimanjem smo sledili prostim vajam, ki so jih vsi prav lepo izvajali. Tudi simbolični vaji »Stepeva tožba« in »Oj Dobro« sta nam bili všeč. Telovadbo je zaključil predsednik Fantovske podzveze v Novem mestu, g. profesor Hugo Bajuk z lepim govorom. Po telovadnem nastopu je bila prosta zabava in srečlov. Vsem, ki ste ta dan prihiti med nas, se lepo zahvaljujemo.

V vsako hišo »Domoljuba«!

sta se jima rodila dvojk. Nedavno pa sem bil priča zanimivega dogodka v njihovi družini. Na dvorišču je bilo čuti grozanski otroški vik in krič. Mož pošlje ženo, naj pogleda za otroci in jih pomiri. Žena se vrne in mu kratko odvrne: Nič posebnega. Tvoji in moji otroci so nabili najina otroka.

Danski kralj je prevelik. Danski kralj Kristijan, ki ima, kar je majhno, tudi naslov angleški maršalec, je prišel nedavno na angleško linjsko ladjo »Newcastle«, ki je za zdaj zasedrana v luki Aarhus. Kralj, ki je visok 199 cm, se je z glavno zadel na podboj vrat, ko je stopil v častniško obednico, in se mu je naredila buška na glavi. »Prav nič prijetno ni, če si velik kralj«, je šalivo dejal. »Kako lepo je Viktorju Emanuelu iz Italije!

Zakonski spor. Pisatelj vpraša prijatelja: »Ali si že gledal mojo najnovejšo dramo »Zakonski spor«? — Prijatelj: »Ne. A ko sem šel zadnjič mimo tvojeja stanovanja, sem slišal, kako sta s tvojo ženo vežbala glavni vlo-

Pogledal je čez njive in videl na levo, kako se sveti v soncu Kalarjeva hiša, pred njo je v vročini težko sopla Bizjaška rovna, do Pergarjev je segala velnica. Prav pod njim je bila stisnjena v smrečje majhna vasica Ogenj, videl je samo strehe in na trati otroke. Duplo je na drugi strani stalo mogočno med zelenjem. Vidmarjeva hiša je zakrivala Ruparjevo, da se je videlo samo sleme med drevjem. Vse naokoli je rumenilo žito, čez krompir je vleklo, kakor bi šel siv oblaček. Povsod samo hiše, same hiše! Jernej je vzdihnil. In zdaj je prišel Povhovi! Vse je imel že v računih, zdaj pa je prišel Povhov. Pračka je dobro poznal. Za lepe modre oči ne bo dal; kdor bo več dal, bo imel. Murna je udaril s palico, da je zbežal. Prožil je vejo, ki mu je zastirala pot, premaknil opranico, ker ga je krošnja tiščala. »In je na takem krajul Pet poti se križa in otroci gredo tam mimo, pastirji napajajo živino!« Nič mu ni bilo več za krošnjo, star se je čutil ter bi rad stal za prodajalno mizo. »Se za svetega Jakobca, mu je šlo po glavi. »Če bi ne bilo Povhovega. Bomo videli, če bo kaj pomagalo, meni tako nič ne morejo! Bodo že drugi raznesli novico.«

Vida je gledala za njim, potem je spravila drobiž, obrnila zavojček v roki in menila:

»Nič ne bom odvijala, nesla bom Ruparici, naj da Rezki. Naj pozabi Andrej name!«

Tako jo je prevzelo, da je pozabila na Maksa.

Ko se je mati proti večeru vrnila iz gozda in stresla borovnice iz lonca, je Vida smuknila po gormovju k Ruparici. Listje se ji je drobilo in šumelo pod nogami. Drog je čepel na grmu ter je zvedavo gledal. Po koluvozu je primukala krava, ki je bila žejna in ušla pastirju. Zivine in ljudi se je polasčal nepoznan nemir. Vida je mahnila po metulju, ki se je kobacal ob poti na divjem janežu. Sla je in se ni ozirala, če ji je kamen

zdrknil pod boso nogo ali ji je suha vejica oplazila meča. Sla je in pri sreči ji je bilo hudo.

»Samo, da bo on srečen, samo da on pozabi, jaz bom že kako. Tako ali tako, kaj koga brigat!«

Sla je čez trske, ki so jih pustili tesarji. Dva kratka vrha sta ležala na poti in na njih se je poznalo, kje so bile pribite klamfe. Med noge se ji je zapletla dolga trska. Vrgla jo je s poti.

»Ali kaj koga brigat, kaj bo z menoj? Samo da on pozabi name. Samo da on pozabik!«

Stisnila je pesti in zobe, pa solze so ji vseeno polzele po licu. Vidica se je vrtela na veji in radovedno kukala, ko je Vida hlastno ugriznila v predpasnik in se vrgla na mah.

»Saj ne bom mogla! Če bi mogla iztrgati srce? Vse bi še ubogalo, samo — —«

Močila je mah s solzami; njen obraz je grebel v praprotnico, da so glavice kimale, kakor bi vlekli veter. Njena nitasta kosmata stebelca so se majala kakor pijana. Vida je ihtela kakor otrok. Zavojček v žepu se ji je zdel kakor opomin; ko se je izkotala, ji je bilo lažje. Zdela se je sama sebi bolj močna.

»Da bo le on srečen! Kaj jaz, satjo da bo on. In če bom jokala, koga brigat!«

Na poti je prepodila s strnišča jato divjih golobov, ki so glasno udarjali s perotmi in odšumeli za hrib. Na njivi so se smejale in glasno nekaj pripovedovale žanjice. Sla je po senci za Ruparjevo hišo in zmerom bolj ji je bilo srce. Dvignila je skalo* na groblji ter si jo pritisnila na čelo. Mrzli kamen je dobro del topli koži.

* Skala tudi majhen kamen.

Blagoslovitev novega združnega doma

Jamc na Sorškem polju in sosedna vasa Praše sta 8. avgusta doživeli izredno lepo proslavo: blagoslovitev združnega doma in združnih kmetijskih strojev. Za obe vasi dela Kmetijska strojna zadruga, ki je bila ustanovljena šele pred tremi leti, pa je po treh letih uspeša že toliko, da si je s poštrevnostjo svojih članov sezidala lastni združni dom in ima za skupno uporabo svojih članov že 8 združnih strojev na pogon s elektromotorjem. Blagoslovitev doma in kmetijskih strojev je izvršil čast. g. župnik iz Mavčič, kumovala sta pa domača rojaka g. inž. Oblak, šef oddelka za živinorejo pri banški upravi, in gđ. Jenkova, učiteljica. V imenu Kmetičeve zveze in banške uprave je govoril g. Puš, referent za združništvo, v imenu Zadrugne zveze pa dr. Basaj, ki je sodeloval tudi pri ustanovitvi zadrug. Pričetke besede je spregovoril potem še g. inž. Oblak. — Kako je bila ta zadruga potrebna, najbolje kaže to, da ima danes že 58 članov. Od teh je 32 malih posestnikov, ki sploh ne bi bili mogli brez druge nikdar kmetijskih del opravljati s stroji. Pri vseh članih pa zadruga veliko stori za povečanje pridelovanja in za napredek v gospodarstvu, ker poleg mlatila in slamoreznic navaja žlane k uporabi modernih strojev, kot so sejalni stroj, kultivator, cirkularna žaga, sesalnik za gnojnice itd. Zadruga predstavlja za vasi Jama in Praše gospodarsko skupnost, obenem pa lepo vaško občestvo, kjer v slogi in prijateljstvu delajo za napredek kmetičke gospodari in njihovi sinovi. Združni dom pa bo obenem prosvetni dom.

Brezposelne podpore za čas orožnih vaj

Na predlog Osrednje uprave za posredovanje dela je sprejelo Predsedništvo centralnega odbora za posredovanje dela na svoji seji dne 18. septembra 1939, po določilih čl. 40. uredbе o prekrbovanju brezposelnih delavcev, načlen sklep, da poziv na orožne vaje ni ovira za uživanje pravice do podpore in prejemanje iste po čl. 69. uredbе; sklep se glasi:

»S pozivom na orožne vaje obdrži delavec pravico do podpore po predpisih uredbе, za izplačilo podpore pa se ima uporabiti čl. 69., toč. 4., uredbе, brez oziroma, če je bil delavec pri nastopu

vojaške službe brezposeln in kot takšen prijavljen ali ne.

Dan nastopa vojaške dožnosti se smatra kot dan prijave brezposelnosti, v kolikor se prijave še prej ni napravila. Dan nastopa vojaške službe se mora ugotoviti s verodostojnim dokazom.

Ta sklep je obvezen za vse uprave za posredovanje dela.

NOVI GROBOVI

V Belgradu je umrl g. Joško Ilc. — V Ljubljani je stopil pred večnega Sodnika Bogumil Kajzelj. — V Šmarcu je preminula 80 letna Marija Naglič roj. Peterlin. — V Vranju v južni Srbiji je nenadoma umrl brigadni general Adolf Kilar. — V Hrvači pri Ribnici so djali v grob Marjeto Ambrožič rojeno Vesel. — V Zg. Polskavi so sprejeli k večnemu počitku posestnika in državnega pravnika dr. Ivana Hojnika. — V Orlici na Pohorju je na veke zatisnila oči Julija Grögl roj. Kresnik. — V Dubravi pri Zavrču je zapel mrtvaški zvon Mihelčič Emi, soprog veleposelnika. — V Celju so djali v grob krojaškega mojstra Kramerja Karla. — V Pobrežju pri Mariboru so pokopali upok. železničarja Franca Mayerja. — Na pokopališču pri Kapeli, Slatina-Radenci, so djali v grob trgovca Hermana Jožeta. — V Belgradu je preminul inž. Vladimir Žakič. — V Novem mestu je odšel v večnost krojaški mojster Alojzij Midorfer. — Na Pobrežju pri Mariboru so pokopali šolskega upravitelja v p. Draga Pintariča. — V Ljubnem so djali v grob Marijo Metelž. — V Ljubljani so umrli: 74 letna Marjeta Ambrožič, 17 letna Silva Premk, zasebnik Martin Pečnik, učiteljica Klara Baloh, 88 letna Marija Lavrič, knjigoveški mojster Franc Breskvar, Vida Nagličeva, soproga železn. zvaničnika v p., Marija Božič, Marija Banovec roj. Urbančič in trgovec iz Zaloga pri Komendi Peter Plevel. —

† Vida Ilija

V ponedeljek 25. septembra je umrla v Leonišču ga. Vida Ilija, žena urednika »Slovenca« g. Alojzija Ilije. Pred nekaj dnevi je rodila zdravo deklico, toda po porodu so se pojavile razne bolezenske okoliščine, ki jim je mlada gospa, ki se je šele lani, dne 23. novembra, poročila, po daljšem smrtnem boju podlegla. Naj počiva v miru in naj blagi gospej sveti večna luč pri Bogu! Užaloščenemu tovarišu in vsej njegovi družini izrekamo najgloblje sožalje!

NAZNANILA

n Boštanj ob Savi. V nedeljo 1. oktobra ob 2 bo tombola v parku salezijanskega zavoda na Radni. Dobitki: 20 tombol in 300 drugih koristnih dobikov. Pred in po tomboli bo igrala salezijanska godba z Radne.

n Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi je naslov brošure, ki jo je spisal inž. Stanko Dimnik in jo je izdal in založil Komite tehničnega dela v Ljubljani. — Brošura vsebuje praktična navodila za napravo zaklonišča pred letalskimi bombami. — Prodaja se v vseh knjižarnah po ceni 5 dinarjev.

n Pomotoma je odpeljal nekdo izpred Mestnega doma mlekarški voziček na ime J. S. z letnico 1924. Dotičnega lepo prosim, da ga vrne na naslov: Rozalija Snoj, Dragomelj, Domžale.

Brada vzrok smrti. V mestu Braunau na Nemškem je na pokopališču nagrobnik nekega župana, ki je umrl že leta 1572, in sicer se je ubil. Padel je po stopnicah ter si zlomil vrat. Ta mož je bil nosil dva metra dolgo brado. Kadar je hodil, je moral brado dvigniti z roko, da se mu ni zapleta med noge. Nekega dne pa je šel po stopnicah in je pozabil z roko dvigniti brado. Zapletla se mu je med nogami, zaradi česar je mož padel po stopnicah in si zlomil tilnik.

39

Gospod Volodijovski

Baša na to:

»Ho, ho, ne bojim se! Sam si pravil, da svetem sabljó dosti bolje nego ujec Makoviecki; nobeden mi ne posveti!«

»Pazi, da boš vaje močno držal.« je pripomnil gospod Zagloba. »Oni imajo svoje zvijače in lahko se zgodi takole: ti goniš, on pa naglo konja obrne in zadrži, toda, pa, preden prideš mimo njega, že on seže po tebi. Star izvedenec konja nikoli preveč ne spusti, ampak ga po potrebi kroti.«

»In sablja se ne sme nikoli preveč dvigniti, da se lahko preide k sunku.« je rekel gospod Mušalski.

»Saj bom jaz pri njej, ko pride do česa.« je odgovoril mali vitez. »Vidiš, v bitki je vna težava v tem, ker je treba na vse misliti: na svojega konja in na sovražnika, na vaje, na sabljo, na udarec in na sunek — na vse hkrati! Kdor se izvešča, mu pride to samo po sebi, toda v začetku so čisto tudi znameniti borci nespretni in prvi prostak, da je le izvedenec, vrže s konja novince, čeprav je spretnjši od njega. Zato ti bom ob strani.«

»Samo ne nastopaj namestu mene in zapovej ljudem, da me ne bo nihče brez potrebe zastopal.«

»No, no, bomo se videli ali boš imela pogum, če pride do česa.« je odvrnil smehljaje se mali vitez.

»Ali pa, če ne zgrabiš katerega izmed nas za kralje.« je dokončal gospod Zagloba.

»Bomo videli.« je rekla Baša razljučeno.

V takih razgovorih so prihajali v okolico, ki je bila tu in tam s grmovjem pokrita. Do svitanja ni bilo več daleč, toda med tem se je nekoliko stemnilo, ker je mesec zakel. Tudi se je začela od zemlje dvigati lahna megla in zastirati bolj

oddaljene predmeta. V tej lahni megli in mraku je v nekoliko oddaljenosti fantastična goščava privzerala v razgreti Bašini domišljiji oblike živih bitij. Marsikrat se ji je zdelo, da vidi razločno ljudi in konje.

»Mihail, kaj je to?« je vprašala šepetaje in pokazala s prstom na dozdevke.

»Nič, grmovje.«

»Mislila sem, da so jezdec. Ali kmalu dospemo?«

»Čez kako poldrugo uro se začne.«

»Halo«

»Ali se bojiš?«

»Ne, samo srce mi bije od velikega veselja! Se bala naj bi se! Prav nič! Pogledaj, kako tu leži slana... Videti jo je, čeprav je temno...«

V resnici so prihajali na kos stepe, na katerem so bile dolge usehle travnate bilke, pokrite s slano. Gospod Volodijovski je pogledal in rekel:

»Tudi je hodil Motovidlo. Ne dalje kakor za pol milje leži najbrž kaj skriv. Svita se želi.«

In res je bil že napočil prvi jutranji svit. Mrak se je redel. Nebo in zemlja sta postala siva, zrak blede, dreve in grmovje se je prevleklo kakor s srebrnom. Bolj oddaljene kepe so se začele razkrivati, kakor bi kdo po vrsti zastor dvigal.

Med tem se je iz bližnje kepe izmotal jezdec na konju.

»Od gospoda Motovidla?« je vprašal Volodijovski, ko je semen zadržal konja tik njega.

»Da, vaša milostic«

»Kaj je slišati?«

»Šli so čez Sirotni brod, potem so k. enili za mukanjem volov in šli h Kalužiku. Voli so zajeli in stoji na Jurgovem polju.«

»In kje je gospod Motovidlo?«

»Zasedel je črto od višine, gospod Melehovič pa od Kalužika. Za druge prapore ne vem.«

»Dobro.« je rekel Volodijovski, »vsem jaz; pojdi h gospodu Motovidlu in mu sporoči, naj ob-

koljuje. Posamezne ljudi pa naj razpostavi na pol poti od Melehoviča. Pojdi!«

Semen se je sklonil v sedlu in odšel, da je konja kar z mesta vrglo, in je v kratkem izginil. Oni pa so jahali dalje, še tiše, še oprežneje... Med tem se je popolnoma zdanilo. Megla, ki se je bila ob svitanju dvignila od zemlje, je padla popolnoma k tlom, na vzdolni strani neba pa se je pokazal dolg svetel, rožnat trak, žigav svetloba je začela rožnato barvati zrak višine in vzpetosti oddaljenih grap in njih kope.

Med tem so jezdec zasilili od Dnjestra prihajajoče zmešano krakanje in visoko pred njimi se je prikazala ogromna jata krokodilov, ki je letela proti razji. Zdal pa zdaj so se odrgali od jate posamezni ptiči in namesto, da bi naravnost naprej leteli, so začeli kročiti nad stopo, kakor delajo kanje in kragulji, ki preže na plen.

Gospod Zagloba je dvignil sabljo, pokazal s ostrino na krokodile in rekel Baši:

»Čudi se bistroumnosti teh ptičev! Da se le kje pripravljata bitka, se zletavajo takoj od vseh strani, kakor bi jih kdo iz vreče sipal. Kadar pa koraka samo ena vojska ali pa se imajo prijateljske sračiti, tedaj se to ne dogaja; tako znajo beštije uganiti namere ljudi, četudi jim jih nihče ne naznani. Sama sagacitas narium (tenek volh) tega ne razloži, zato se lahko po pravici čudi!«

Med tem so se ptiči, ki so vedno močnejše krakali, znatno približali. Zato se je gospod Mušalski obrnil k majemu vitezu, udaril s roko po loku in rekel:

»Gospod poveljnik, saj ni zabranjeno sneti enega na veselje milostive gospe? Hrupa to ne bo povzročilo.«

»Le snemi ga, gospod, lahko tudi dva.« je rekel Volodijovski, ki je poznal slabost starega vojaka, da se rad izkazuje, kako izvrstno zna streljati.

Na to je nedosegljivi lokostrelec segel s roko za pleča in vzel iz tulca pernatu puščico, položil jo na tivo, dvignil lok in glavo ter čakal.

Prexoge rastori odeje linoleum žimnice prtiči garniture obrisače

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

STALNO

Stenmecki
CELJE 19
CENIK ZASTONJ

Pred 25 leti

Bilo je meseca septembra 1914. leta. Naša stotinja je letela za Grodekom, ki so ga te dni Poljaki tako hlabro branili, zakopana v strelskih jarkih. Sovražnik je arditno napadal ter se bližal. Še pol ure ali morda uro časa in spoprijeli se bomo z njim tudi mi. Sovražne granate so švigale po zraku s peklenjskim hihetom, strojne puške so ropotale, vmes pa pokale puške čimdalje bolj na goso. Znak, da polki pred nami že okužajo krvavi ples. Nov ogenj tu, drugi tam je švigal proti nebu, napravil družino že stoterim plamenom, pomagal ugonabljati imetje pridnih kmetov ter dodajati vojni sliki še grozote. Za hip še tudi preleti naše vrste gromovit klic našega poveljnika: »Naprej!»

Poskakali smo iz jarkov ter mahnali nabrušenih bajonetov na puškah, kamor nam je bilo ukazano. Hiteli smo mimo našega težkega topništva, streljajočega na sovražnika iz majhne kotlinice pod hribom, obraslim z iglastim drevjem. V rha hriba se je že polastil sovražnik, prodirajoč po drugi strani navzgor. Polagoma in preudarno se pomikava s svojim najljubšim tovarišem Pepetom, iz Vrtopolje pri Vipavi, dalje navkreber. Z vrha nama je udarjal na uho krik in vik, kakor bi se pekel stepel. Na levo in desno so vojni tovariši vršili svoje dolžnost ter se vzpenjali višje

in višje. V tem hipu prilomasti po hosti dober streljaj nad nami skupina Rusov, bežečih kakor čreda splašenih ovac brez pravega cilja naprej. »Ze utekajo, dobro znamenje!« V tem pa že tudi poči par strelcev, štirje izmed bežečih se zgrudijo. Streljali so naši na levo. Midva s Pepetom ostaneva mirna. Morda sva bila tudi enih misli: ne prelivat brez potrebe bratske krvi.

Sovražnik na vrhu je bil v veliki premoči in se je držal dokaj trdovratno. Toda ves njegov sicer junaški odpor ni dosegel uspeha. V boj je stopila pod vnožjem hriba še ena, očitno vrlo izveščana baterija, ki je sipala sovražniku šrapnele naravnost v lice. Kakor ranjena zver je skušal nasprotnik zadati našim zadnji smrtni udarec, nato pa se je jel umikati. Naši fantje so se šurili vračati mu milo za drago. Zmaga je povzročila med nami veliko radost. Borba pa je bila usodna mojemu tovarišu Pepetu. Kakor zver je planil nanj iz zasede Rus-velikan, zadavši prijatelja s puškinim Kopitom smrtni udarec po glavi. Zgrudila sta se oba. Velikana je položil na tla strel iz moje puške — prekasno.

Potrt in žalosten stojim nekaj časa ob dragem prijatelju, zroč v njegov miren, s krvjo oblit obraz. V spomin mi stopi preteklost. Bila sva si, kakor brata, sicer res oba v tujini in v kasarni, vendar sva preživela v vzajemni ljubezni in zupanju tudi na tujem mnogo veselih uric. Njemu,

kakor tudi meni, so bili vedno najljubši in najdražji spomini na domači kraj. Cilj njegove, kakor tudi moje bodočnosti se je končaval vselej v vročem hrepenju, vrniti se zopet v milo domačijo. »Tam me pričakuje tako težko dobra mamica,« je rekel, »in sestro Lojzko bi tako rad še videle!« V oči mi stopijo solze. Kje si, Mubi domači kraj? Kje moj in mojega ubogega prijatelja dragi dom? Kje si mili domači zvon, da bi zaplakal z domačini nepozabnemu Pepetu v zadnje slovo? Uboga njegova mati, revica sestra Lojzka, ko bosta zvedeli, da ljubelega sina — brata krije tuja prst.

S smrtjo tega, tako dragega mi tovariša, so nekako otopeli v meni vsi mehki čuti. Postal sem trd, brezobziren.

V tem začne noč razprostirati čez bojišče svoja temna krila. Na nebu so se smehljale vesele zvezdice. Bojna vihra je pojemale, topovi so skoraj umolkli, tudi strelj pušk so postajali čimdalje bolj redki. Sovražnik se je umaknil v dolino. Naša stotinja je razpostavila na primernem prostoru šotora, veseli naši mladi pa so zbijali dovtepe na račun pobeglega »Moskalca« (Rusa) ter legali k zaslužnemu počitku.

Zaradi varnosti, kakor navadno, je določilo poveljstvo par fantov za poljsko stražo. V to ne-

(Nadaljevanje na prihodnji strani agera!)

Jata je bila vedno bliže. Vsi so zadržali kono in gledali radovedno proti nebu. Naglo se je razlegel žalostni jok telive kakor žvrgolenje lastovice in puščice, ki jo šinila z loka, se je izgubila pod jato.

Za trenutek bi bil človek misliti, da gospod Mušalski ni zadet; pa glej, eden izmed ptic se je prekopicnil in se ravno nad glavami jezdecov spuščal proti zemlji, potem pa, neprestano se prekopicujoč, se vedno bolj nižal in začel slednjic z razprostrtimi peruti padati popotnoma tako kakor zraku se upirajoč list.

»Naj bo srečno predznamenje!« je rekel gospod Mušalski in se priklonil Baši. »Od daleč bom pazil na gospo poveljnikovo, moje veliko dobrotnico, in bom po potrebi znova spustil puščico, Bog daj srečno; četudi sikne prav blizu, zagotavljam, da ne bo ranila.«

»Ne marala bi biti Tatar, ki ga vzameš ti na piko, gospod!« je odgovorila Baša.

Nadaljnji razgovor pa je pretrgal gospod Volodijovski, ki je pokusil na precej znatno višino, oddaljeno nekaj staj, in rekel:

»Tam obstanemo...«

Po teh besedah so se spustili v dir. Na pol višine je mali vitez ukazal korak umeriti in je slednjic nedaleč od vrha zadržal konje.

»Ne bomo jahali prav do vrha,« je rekel, »ker bi nas pri tako jasnem jutru lahko oddaleč zagledali, ampak tukaj razjahamo in se približamo vrhu tako, da glave ne bodo mnogo čez molele.«

Pe teh besedah je skotil s konja, za njim pa Baša, gospod Mušalski in še nekaj drugih. Dragonec so ostali pod vrhom in držali konje, oni pa so se pomaknili prav do mesta, kjer je višina v skoraj navpični steni padala navzdol.

Ob podnožju te stene, ki je bila nekaj desetkov visoka, je raslo v ozkem pasu precej goste grmovje, naprej pa se je razprostirala nizka, ravna stepla, katere ogromni prostor so s te višine lahko pregledali.

To ravnino je sekal majhen potok, ki je tekel proti Kaluški; bila je prav tako kakor vnožje: je skalnate višine pokrita s skupinami goščave, iz največje skupine so se dvigali proti nebu tanki prameni dima.

»Vidiš,« je rekel Volodijovski Baši, »tam se je sovražnik skrile.«

»Vidim dim, ne vidim pa ne ljudi ne konj,« je odgovorila Baša z bijočim smehom.

»Ker jih goščava zakriva, čeprav jih izurjeno oko opazi. No, glej tam, videti je dva, tri, štiri, celo kopo konj; eden je pisan, eden popolnoma bel, od tod pa se zdi, kakor bi bil moder.«

»Ali bomo brž jahali k njim?«

»Priženejo jih nam semkaj, toda imamo čas, ker bo do one goščave nekako četrtil milje.«

»Kje pa so naši?«

»Vidiš tam, glej, okrajek gozda? Prapor gospoda podkomornika sega sedaj najbrž že do roba. Melehovali se gotovo pojavijo čez trenutek s tiste strani. Drugi prapor tovarišev jih sprejme od tega kamenja. Ko bodo ljudi opazili, bodo sami udarili proti nam, ker je tod pod steno mogoče dobro dosepeti k reki, tam pa s one strani je grapa, strahovito prepadna, tako da nihče ne pride čez.«

»Torej so v pastih?«

»Kakor vidiš.«

»Za Boga, komaj morem le stati na mestu je kriknila Baša.

A čez trenutek:

»Mihalek, da so modri, kaj bi storili?«

»Tedad bi kot ogenj udarili na podkomorniški prapor in jezdihi čez njihova trupla. Tedaj bi bili prosti. Toda tega ne bodo storili, ker se prvič ne marajo postaviti proti redni konjenici, drugič pa se bodo bali, če ne preži v gozdu več vojske, zato jo bodo ubrali proti nam.«

»Da, toda mi jih ne zadržimo: imamo samo dve sto ljudi.«

»A Motovidlo?«

»Reanica! Ha, kje pa je on?«

»Namesto da bi odgovoril, je Volodijovski naglo zavilil, kakor cvili kragulj ali sokol.

Takoj se mu je odzvalo številno cviljenje od vnožja višine. To so bili Motovidlovi semeni, ki so se v grmovju tako dobro pokrili, da jih Baša sploh ni opazila, čeprav je stala tik nad njimi. Pogledala je torej za trenutek oseplo zdaj v nižino zdaj na malega viteza; naglo so ji lica zagorela in objela je moč okoli vratu.

»Mihalek, ti si največji vojskovodja na svetu.«

»Samo nekaj izurjenosti imam,« je odgovoril Volodijovski in se nasmešnil. »Ali ti mi ne delaj hrupa od radosti in pomni, da mora pravi vojak biti miren.«

Toda opomin ni nič zalegal. Baša je bila kakor vročnica. Najrajši bi bila takoj sedla na konja in jahala z višine navzdol, da bi se združila z Motovidlovim oddelkom. Toda Volodijovski jo je zadržal, ker je hotel, da bi dobro videla začetek.

Medtem je jutranje sonce vstalo nad stepe in s hladno, blede zlato svetlobo prevleklo vsa ravnino. Bliznje skupine grmovja so se vesele razjasnile, bolj oddaljene in manj razločne so se izrazile začetavale. Slana, ki je letela sem tja v nižini, se je začela izkriti in migotati, srak je postal zelo prozoren in pogled je lahko hitel v daljavo neomejeno.

»Podkomorniški prapor gre iz gozdička,« se je oglašil gospod Volodijovski, »vidim ljudi in konje!«

Zares, začeli so se pojavljati ob robu gozda, tvoreč dolgo črno črto na loči pod gozdom, ki je bila močno s slano pokrita. Beli prostor med njimi in gozdom se je začel polagoma večati. Kakor je bilo videti, niso preveč hiteli, da bi dali časa drugim praporom. Volodijovski se je sedaj obrnil na levo stran.

»Tudi Melehovali so tu!« je rekel.

In čez trenutek zopet:

»Tudi ljudje gospoda lovca pržemiskega prihajajo. Nihče ni sgrabil dveh očenašev.«

malokrat precej nevarno službo sem bil pokvan tudi jaz. V primeru razdalji z našim taboriščem sem opazoval s puško na rami v tiho noč. V mislih sem stal neprestano ob zgubljenem prijatelju.

Noč se je jela umikati dnevu. Od sovražne strani mi udari na uho par klicov, nato pa zopet mir. Postal sem pozoren. Kje je in kaj dela sovražnik? Opreznih korakov se pritihtapim na kraj s grmovjem obraslega parobka, pod njim zasilim žuboreti majhen potok. Na drugi strani se je vzpenjal strm rob, za njim pa se je razprostirala ravnina, obrasla s redkimi smrekami. »Kaj ne stoji li za smreko v sredini ruski stražnik?« se vprašam in napnem oči. »Res je sovražni vojak. Zaradi zgubljenega prijatelja smrt tudi tebi!« — Ze pripravim puško za strel.

V tem hipu se stražnik odkrije, poklekne in povzdigne roke proti nebu... Prizor me močno presune. Tiho spustim puško ob nogi na zemljo. Čutil sem, kako se mi je v srcu nekaj zganilo... Gotovo nima v mislih maševanja, marveč prosil Boga, da mu obvaruje doma svojce ter da privede skozi strašne vojne vihrje tudi njega živega in zdravega v njih objem.

»Živi, brat moj po veri, saj si, kakor tudi jaz, le prisiljen v to pregrešno bratovorno klanje!« In odplazil sem se nazaj proti našemu taborišču...

Koliko nemške vojske se je borilo na Poljskem

Italijanski poročevalski urad Stefani poroča o sestavi in številu nemških čet, ki so operirale na Poljskem. Po italijanski sodbi je v začetku septembra bilo proti Poljski pet nemških armad, in sicer: armada iz Vzhodne Prusije s osmimi divizijami, pomorjanska armada s petimi divizijami, poznanjska armada s 13 divizijami, šleska armada s šestimi divizijami in armada iz Zgornje Šlezije z osmimi divizijami. Skupno torej 40 divizij, od katerih je bilo šest sestavljenih iz oklopnih oddelkov. Poljska je vrgla večji del svoje vojske proti najmočnejši nemški armadi ter je tako ta vojska bila zaradi manevrov s severa in juga obkoljena in razdeljena v dva dela pri Kutnu in Varšavi. Nemški generalni štab ni nameraval izvesti ofenzive na poznanjskem bojišču, ki bi bilo izključno defenzivnega značaja. 13 divizij na poznanjskem bojišču je ostalo v začetku neaktivnih, ko je 16 divizij na krilih izvedlo obkolitev. V prvem tednu operacij je nemški generalni štab poslal na Poljsko še 10 divizij. Tako je na Poljskem bilo 50 nemških divizij, ki ne predstavljajo največjega dela nemške vojske, ker je nemška vojska zaposlena tudi na zahodu vzdolž Siegfriedove črte. Nemški načrt je bil brz izveden. Na Poljskem so vodili bliskovito vojno, kakor jo je Italija vodila v Abesiniji.

Najboljše sredstvo proti kašnemu vnetju (ferš) in kašnini obolenjem pri otrocih je zeliščno mazilo

„OKAMA“

Nešteto priznanj od babic in mater. OKAMA mazilo žudovito ugodno in hitro deluje pri vseh in zastarelih raneh, opeklinah, turtih, žiljah in drugih kašnih poškodbah.

Dobl se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga lekarna

mr. OBLAK, št. Vid nad Ljubljano

Bridka ura.

Bila je poroka. Ganiljivo je govoril duhovnik. Po poroki stopi žena k duhovniku in reče: »Iz srca se vam zahvalim za tolažilno besedo v tako strašni uri.«

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrtica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Moške obleke

pertio in van oblačila po priznanih nizkih cenah si nabavite pri Preskerju - Sv. Petra cesta 14, Ljubljana.

Smole

smrečjo in boro vo kupuje Sever & Komp., Ljubljana.

Usnje

domačega izdelka nudi najugodnejše obrtnikom in kmetovalcem LAVRIC, usnjarna — št. Vid pri Stični.

Manjše posestvo

s vinogradom in gosp. poslopji, v bližini št. Ruperta na Dolenjskem, ugodno napredaj. — Naslov: Ferdo Gospodarič, št. Rupert na Dolenjskem.

Bikea

slimendolske pasme, 12 mesecev starega, prodam. Anton Vampelj, Dobrova pri Ljubljani.

Mlinarja in žagarja

sprejemam takoj v službo. Mlin je kmečki in na novo preurejen. — Stržinar Franc, Vrhnika, Gradiscec 1

Kmetko dekle

sprejemam za hišna dela v gostilni in kuhinji. Naslov v upravi »Domoljuba« pod 15315

Naprodaj

okoli 15 oralov zemljišča. Pri dobri obilinski cesti je njiva, za njo travnik, napredaj stelnik, vse v enem kosu. Vse je v ravni in ter varno pred povodnjo. Proda se tudi celo posestvo, okoli 70 oralov, eno najlepših na Krškem polju. Več se izve pri Iv. Drašlerju, Gorica, p. Leskovec pri Krškem.

Ajdo med

med v satovju in prazno satovje kupujemo. »Medarna«, Ljubljana, Židovska ulica 6.

Šofer ali sovozač

se takoj sprejme k avtopodjetju. Plača po dogovoru. Kavcija potrebna 25.000 din. Ponudbe v upravo »Domoljuba« pod »Kavcija« št. 15567.

Pristno slivovko

večjo količino, kupim naravnost od proizvajalca. Ponudbe s navedbo cene in jakosti šganja v upravo lista pod »Kamnik« 15529.

Združeni gasilci

priredijo bogato tombolo v Trbovljah dne 1. oktobra ob 2 pop. 20 tombolskih in 400 ostalih krasnih dobikov v vrednosti 20.000 dinarjev.

Pametna odredba. Glavno ravnateljstvo romunskih državnih železnic je izdalo odredbo, da mora biti vsak sprevodnik na železnici oborožen. Nadalje ne sme stopiti v vlak na romunskem ozemlju nobena vinjena oseba. Če bi se kljub tej prepovedi pijancu posrečilo priti v vagon, ga mora sprevodnik na prvi postaji vreči iz vlaka. Zaradi morebitnih sporov, ki bi nastali pri tem postopanju, bodo romunski sprevodniki dobili službene samokrese.

Ves narod je fotografiran. Na Japonskem imajo postavo, po kateri je vsak državljan dolžan poslati notranjemu ministru svojo fotografijo. Družinski očetje morajo skrbeti za to, da so fotografirani tudi žena in otroci in da so njih fotografije poslane ministru. Vsaka fotografija pa zastara čez pet let in je treba poslati novo. Tako ima japonsko notranje ministristvo več ko 80 milijonov fotografij. (Le kam jih spravljajo?) Med njimi so tudi fotografije prebivalcev iz Koreje in Mandžukije. Na narobni strani sleherne fotografije pa so najvažnejši podatki tiste osebe.

Telefoniranje iz Evrope v Kanado je draga stvar. Podnevi stane triminuten pogovor 400 dinarjev, po deset uri zvečer pa »samo« tristo dinarjev.

Najlepše darilo!

Barometer zastoji!

Krasno izdelan, velik 13x16 cm, kaže vreme 24 ur v naprej, patentiran, pošlje proti povračilu stroškov Din 5.— v znamkah Barometer Ljubljana I pošilj predal 18. Nešteto zahvalnih pism!

Hišebehe.

»No, kako se ti dopade naša moja ženica?«
»Prav dobro, je govo trauten posnetek.«
»Zakej?«
»I no, ker ima usta zaprta.«

Črni gaber kupim

za takoj ali za posek posimi. Plačilo takoj, tudi pred posekom. Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljuba« pod številko 10392

Slabi žasi.

»Ljubi moj prijatelj, vloniti v blagajno dan-danes ni nobena umetnost več, ampak v blagajni kaj najti.«

Stare železo in druge kovine

plačuje po najvišjih cenah.

Fr. Stupica, železnina, Ljubljana

Gospodarska cesta 1.

Maščevanje.

Nalakar zakliče v kuhinjo: »Zrezek, pa trd in žilav.« Kuhar (začuden): »Zakej?« Nalakar: »Moč, ki ga je naročil, je bil v vojni moj komandant.«

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče.

Vsek kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 8 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. — Mnogo zahvalnih pism.

Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Na deželi pa prodaja Redin vsaka trgovina.

V Rigi imajo električno kurjene ploške, na katerih stoje stražniki, ki urejajo promet.

Žena Brigita je kot po navadi prinesla svojemu možu v sobo zajtrk, le to je bilo drugače kot navadno, da je imela na sebi plinsko masko. Mož »Ja, za božjo voljo, kaj pa naj to pomeni? Mar imamo plinski napad?« Žena: »Ne, tega nimamo, toda, dokler boš kadil to smrdljivo fajfo, bom vedno nosila masko.«

Slovenski dom

JB NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLOVENCA« JB »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICI UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILKE LISTA NA OGLED.

»Domoljuba« stane 33 din za celo leto, za inosestrvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnice, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se naročnava po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. »adalateli: dr. Gregorij Petjak. — Urednik: Jole Košiček. — Za Jugoslovanske tiskarne: Jože Kramarč.